

Slutrapport för Europeiska flyktingfonden Programår 2005

Europeiska flyktingfonden
Migrationsverket
Internationella samordningsenheten
SE-601 70 Norrköping, Sweden
Telefon: +46 11 156000
Telefax: +46 11 108155
migrationsverket@migrationsverket.se
Nationell koordinator: Brigitte Konrad
Telefon: +46 11 15 66 39

Migrationsverket

Innehållsförteckning

A. OPERATIVT SAMMANHANG	6
A.(1) 2006 ett brytningsår med invandringsrekord och fler asylsökande efter amnestidebatt och tillfällig lag 2005	6
A (2) Händelseutvecklingen och konstaterade brister påverkade genomförandet av 2005 års program	14
A.(3) Åtgärder syftande till sammanhang och komplementaritet	16
B. PROGRAMMETS FÖRVALTNING OCH HANDHAVANDE	18
1. Förvaltning	22
2. Ändringar i hantering, uppföljning och kontroll	24
3. Åtgärder för tekniskt bistånd	25
4. Information och reklam	27
C. GENOMFÖRANDE AV PROGRAMMET	30
1. Tidsplan	30
2. Ekonomiska aspekter	30
3. Genomförande av programåtgärder	32
4 Transnationella verksamheter	56
5. Ingående beskrivning av problem som uppstått vid genomförandet av det nationella årliga programmet	57
D. EXTERN UTVÄRDERING	59
E. KONTROLLVERKSAMHET	60
1. Ändringar i kontrollsystemet	60
2. Företagna kontroller	60
3. Resultat av kontroller	63
4. Revisionsrätten berömde svenska förvaltningssystemet	65
BILAGA A FÖRTECKNING ÖVER PROJEKT 2005	67

BILAGA B SAMMANFATTANDE BESKRIVNING AV 2005 ÅRS PROJEKT	69
ERF-51-003 Yrkesguider	71
ERF-51-004-01 Kartläggning av den psykiska hälsan hos f.d. gömda asylsökande i Värmland – en pilotstudie	72
ERF-51-005 Psykisk hälsa hos barn med PUT som led av uppgivenhetssyndrom under tiden som asylsökande	73
ERF-51-006-01 Utbildningssatsning för kunskap och kompetens	74
ERF-51-007-01 Skolintroduktion på sent anlända elevers villkor	75
ERF 51-008 Introduktion för nyanlända i Östergötland	76
ERF 51-009 Kollektivism möter individualism, Kom In	77
ERF 51-010 Integration och folkbildning	78
ERF 51-011-01 Samverkan och kompetensutveckling för myndigheter kring hedersrelaterat våld	79
ERF 51-0012-01 Från ord till handling – Barnets bästa i den svenska asylprocessen	80
ERF 51-013-01 Aktörer i ny asylprocess	81
ERF 51-014-01 Barns egna asylskäl – uppföljande kartläggning 2007	82
ERF 51-015-01 IBF Kumla	83
ERF 51-017-01 Akademikerspåret	84
ERF 51-018-01 Uttalsprojektet 2	85
ERF 51-019-02 Solrosen	86
ERF 51-020-01 Kvinnor och den svenska asylprocessen	87
ERF 51-021-01 Integrationsbladet	88
ERF 51-022-01 Projektet Hoppet	89
ERF 51-023-01 NEP (neuropsykiatrisk)	90
ERF 51-024-01 IntroRehab för asylsökande	91
ERF 51-025-01 Asylsökande barns välfärd, hälsa och välbefinnande	92
ERF 51-030-01 Projekt Horizont	93

A. OPERATIVT SAMMANHANG¹

Den period då programåret 2005 års medel kunde användas, dvs. 2005 och framför allt 2006, inträffade flera stora förändringar. En flerårig neråtgående trend, när det gäller antalet asylsökande, bröts och en tillfällig lag ledde till ökande andelar bifallsbeslut. Trycket på kommunerna att skaffa fram bostäder och introduktionsprogram till flyktingar m.fl. ökade. Den tidigare överinstansen Utlänningsnämnden ersattes av migrationsdomstolar och invandringen till Sverige slog rekord 2006.

A.(1) 2006 ett brytningsår med invandringsrekord och fler asylsökande efter amnestidebatt och tillfällig lag 2005

Den utveckling med sjunkande antal asylsökande, som inleddes 2003, fortsatte 2005. Under året sökte drygt 17 500 personer asyl i Sverige vilket var cirka 5 600 färre än 2004. Andelen asylansökningar, som ledde till bifall redan i första instans, dvs. vid Migrationsverkets prövning, fortsatte att minska under årets första månader men började långsamt öka under årets sista kvartal. För hela året blev bifallsprocenten emellertid jämförelsevis låg och stannade på 13 procent.

Det stora antalet asylansökningar, som avslogs i första instans ledde till ett ökat antal överklagningar till Utlänningsnämnden (den myndighet som under 2005 fortfarande överprövade Migrationsverkets beslut) och även till en ökning av antalet återvändandeärenden. En särskild förstärkningsstyrka verkade under 2005 inom Migrationsverket med uppdrag att effektivisera återvändandet. De ökade ansträngningarna förmådde emellertid inte bryta utvecklingen mot en minskande andel självmant återvändande och en allt större andel ärenden som överlämnades till polisen sedan personerna avvikit från mottagningssystemet. 2005 blev det år då antalet ärenden som överlämnades till polisen, på grund av att personerna avvikit eller vägrat att självmant lämna landet, översteg antalet självmant återvändande.

Apatiska barn och avvisade som gömmer sig väcker uppmärksamhet

Bakom sjunkande bifallsandelar och färre självmant återvändande finns en händelseutveckling, som beskrivits redan i Slutrapport för Europeiska flyktingfonden, Programår 2004. En orsak till utvecklingen var den stora andelen asylsökande, som inte visade upp något pass i samband med ansökan (2005 gällde det 91 procent av de sökande) och en annan var den ökande andelen avvisade där återvändandet inte kunde genomföras med tvång. Det sistnämnda gällde exempelvis sökande från Irak, Somalia och

---

¹ I Sveriges årliga program för 2005 finns ingen beskrivning av den aktuella situationen i Sverige. Däremot finns en sådan beskrivning i Sveriges fleråriga programansökan 2005 – 2007 som godkänts av kommissionen. Beskrivningen av betydande förändringar i medlemsstaten tar därför sin utgångspunkt i det fleråriga programmet 2005-2007. Uppgifterna i detta avsnitt är hämtade från Migrationsverkets prognoser och årsredovisningar 2005 och 2006, Integrationsverkets årsredovisningar 2005 och 2006, samt rapporterna En samlad analys av asylprocessen (DNR NRK-111-2006-7950) och Ett förlorat år (Dnr INT-23-06-1483).

Afghanistan. Dessa kategorier av sökande blev i ökande utsträckning kvar i landet efter att ha fått avslag på sina asylansökningar. En del fanns kvar i Migrationsverkets mottagningssystem med öppna återvändandeärenden medan andra lämnade mottagningssystemet och gick under jorden.

Ytterligare en företeelse, som uppmärksammats redan under 2004, var de s.k. ”apatiska barnen”, dvs. asylsökande familjer där ett eller flera barn utvecklade uppgivenhetssymtom. Barnen med uppgivenhetssymtom återfanns ofta – men inte alltid – i familjer som fått avslag på sina asylansökningar.

Påskupprop med många och långvariga konsekvenser

Våren 2005 tog kyrkor och frivilligorganisationer ett initiativ med beteckningen ”påskuppropet”. De hade i sin verksamhet kommit i kontakt med ”apatiska barn” och med personer, som fått slutligt avslag på sina asylansökningar och valt att gömma sig istället för att lämna landet. Initiativtagarna till påskuppropet argumenterade intensivt för en s.k. ”amnesti”. Med ”amnesti” avsågs i detta sammanhang att de avvisade asylsökande, som fanns kvar i landet skulle beviljas uppehållstillstånd som en engångsinsats.

Frågan fick stor medial uppmärksamhet och kom att diskuteras fram och tillbaka under lång tid innan riksdagen i november 2005 fattade beslut om en tillfällig lagstiftning. Den tillfälliga ordningen med ny prövning av avvisnings- och utvisningsbeslut trädde i kraft den 15 november 2005 och gällde till den 31 mars 2006. Då trädde både en ny utlänningslag och en ny instans- och processordning i kraft. Syftet med den tillfälliga lagstiftningen var att barnfamiljer med lång vistelsetid i Sverige och personer från länder dit det inte gick att genomföra ett återvändande med tvång, i stor utsträckning skulle beviljas uppehållstillstånd efter en förnyad och individuell prövning.

Återvändandet avstannade med tillfällig lagstiftning

Långt innan den tillfälliga lagen trädde i kraft kom emellertid amnestikraven och – diskussionerna att påverka återvändandet. Asylsökande, som hade avvisningsbeslut, valde i allt större omfattning att lämna mottagningssystemet och gömma sig i hopp om att en ”amnesti” snart skulle bli verklighet. När sedan beslutet togs om den tillfälliga lagen avstannade i stort sett allt självmant återvändande utom de fall som gällde Dublinärenden och omedelbara verkställigheter till tredje land. Den tillfälliga lagen innebar nämligen att asylsökande med ett öppet ansökningsärende inte behövde lämna landet innan ärendet hade prövats.

Personer som tidigare haft verkställbara avvisningsbeslut och ”gått under jorden”, fick möjlighet att på nytt skriva in sig i Migrationsverkets mottagningssystem. De blev därmed registrerade som sökande som skulle få sin ansökan prövad enligt den tillfälliga lagen. Det fanns i den tillfälliga lagen heller inget hinder mot att på nytt lämna in en ansökan om prövning – efter ett avslag. Det var följaktligen möjligt att fram till den 31 mars 2006

hela tiden ha ett ansökningsärende öppet och därmed varken bli föremål för förberedelser för självmant återvändande eller tvångsåtgärder för att genomföra återvändandet.

Slutresultatet blev att det mesta av återvändandearbetet avstannade och att den förstärkningsstyrka, som var tänkt att effektivisera återvändandearbetet, förlorade förutsättningarna för sitt arbete. Antalet självmant återvändande sjönk under 2005 till ca 6 900 från att ha legat på drygt 10 100 året innan. Som en följd av den tillfälliga lagstiftningen minskade även förvarsverksamheten dramatiskt i omfattning.

Den tillfälliga lagen gav drygt 17 000 uppehållstillstånd

Under den tid som den tillfälliga lagen tillämpades registrerades 31 122 personer för prövning enligt den temporära ordningen. De flesta beviljades permanent (13 144) eller tillfälligt (4 213) uppehållstillstånd. 72 procent av alla barnfamiljer beviljades uppehållstillstånd och 90 procent av de personer, som kom från länder dit tvångsvis återvändande inte var möjligt att genomföra. Det innebar att 95 procent av afghanerna, irakierna och kubanerna, som omfattades av lagen, beviljades uppehållstillstånd och 97 procent av somalierna.

Närmare 11 786 ansökningar avslogs och dessa ärenden kunde inte överklagas eftersom Migrationsverket var sista instans när det gällde beslut enligt tillfälliga lagen.

Prövningen av de drygt 31 000 ärendena fortsatte även sedan den tillfälliga lagen upphört att gälla och var helt avslutad i slutet av september 2006. Konsekvenserna av den tillfälliga lagstiftningen kommer att märkas under betydligt längre tid. Det gäller exempelvis de drygt 4 000 som fick tillfälliga uppehållstillstånd, det ökade antalet personer som behöver bosättning och introduktion i en kommun och följdinvandringen av anhöriga.

Andelen bifall ökade under och efter tillfälliga lagen

Den tillfälliga lagens effekter på andelen bifall var marginell under 2005 eftersom bara ett begränsat antal beslut hanns med under årets sista månad. Däremot kom effekterna att bli högst märkbara under 2006. Under 2005 var andelen bifall för hela året 13 procent. En noggrannare betraktelse visar dock att det skedde en gradvis förändring under året, från 10 procent av ansökningarna som slutade med bifall i första instans i början av året till 22 procent i december.

På den nivån stannade bifallsprocenten under första kvartalet 2006 men sedan den nya utlänningslagen och den nya instans- och processordningen trätt i kraft 31 mars 2006 förändrades snart bilden. Allt fler asylsökande beviljades uppehållstillstånd redan i samband med Migrationsverkets prövning. Bifallsandelen i första instans steg successivt under 2006 från ca 20 procent till ca 60 procent. Genomsnittet för hela året stannade på 41 procent. Samtidigt ökade inströmningen av asylsökande under året.

Kohortanalyser belyser lagändringseffekterna

I de kohortanalyser av asylprocessen som regelbundet görs framträder den tillfälliga lagens effekter än tydligare. I kohortanalyserna följs varje årgång av asylsökande under flera år och tills deras asylärenden är slutgiltigt avgjorda. Den senaste samlade analysen bygger på data från slutet av februari 2006 och gäller uppföljningen av årgångarna 2001 till och med 2005.

De asylsökande som anlände till Sverige 2001 till 2004 har i princip passerat hela asylprocessen och alla instanser i februari 2006. Bland 2004 års asylsökande är det bara 7 procent vars ärenden inte är avslutade medan närmare hälften (43 procent) av 2005 års asylsökande fortfarande har oavslutade ärenden i februari 2006.

Medan två tredjedelar av de asylsökande under 90-talet (företrädesvis från Irak och Balkan) fick stanna i Sverige så har situationen förändrats under 2000-talet då de flesta istället har fått avslag på sina asylansökningar i alla instanser. En förklaring till förändringen är att en praxis växte fram som innebar att många sökande från de stora sökandeländerna Somalia, Irak och Afghanistan fick avslag på sina ansökningar, trots att de inte kunde avvisas till hemländerna med tvång.

Av de asylsökande som kom år 2001, fick 35 procent till slut stanna på grund av flyktingskäl, skyddsbehov, humanitära skäl eller för att de haft eller fått familjeanknytning till någon som var bosatt i Sverige. Föregående kohortanalys pekade på att bara 15-20 procent av de asylsökande 2002 och 2003 skulle komma att få uppehållstillstånd. Den bilden förändrades dock drastiskt genom den tillfälliga lagen. När den senaste kohortanalysen gjordes i februari 2006 hade redan bifallsandelen för 2001 års asylsökande ökat till 43 procent och till 31 respektive 26 procent för årgångarna 2002 och 2003. Bedömningen var att när samtliga ärenden som omfattades av den tillfälliga lagen hade behandlats skulle den slutliga andelen bifall bli:

För 2001 års asylsökande: Ca 50 procent

För 2002 års asylsökande : Ca 40 procent

För 2003 års asylsökande: Ca 40 procent

För 2004 års asylsökande: Något lägre än 40 procent.²

Det vanligaste skälet till att en asylsökande som kom 2003 eller 2004 får stanna i Sverige är den tillfälliga lagen.

---

² Exklusive Dublinfall

Grunder för uppehållstillstånd – andel av beviljade tillstånd

Årgång asylsökande	2001	2002	2003	2004
Humanitära skäl	56%	37%	23%	30%
Tillf. lagen	15%	31%	43%	34%
Skyddsbehov	17%	14%	19%	23%
Övriga tillst.	12%	18%	15%	12%

2006 ett brytningsår med ny lag och nya domstolar

2006 var ett brytningsår i flera avseenden. Den största förändringen gällde kanske införandet av en ny instans- och processordning i utlänningsärenden från 31 mars 2006. Då avslutade den tidigare överinstansen – Utlänningsnämnden – sin verksamhet och ersattes av tre migrationsdomstolar och en Migrationsöverdomstol. Samtidigt trädde en ny utlänningslag i kraft och den tillfälliga lagstiftningen upphörde att gälla.

För asylprocessen innebär det stora förändringar också i den första instansen, inom Migrationsverket. Förutom att ett nytt arbetssätt infördes vid asylutredningar fick verket nya arbetsuppgifter. Den nya instans- och processordningen innebär att verket ska företrädas i migrationsdomstolarna. Den nya utlänningslagen kräver dessutom att verket fortsättningsvis också ska pröva om det finns verkställighetshinder när lagakraftvunna av- och utvisningar ska genomföras.

För att ansvara för de nya arbetsuppgifterna etablerades ett särskilt verksamhetsområde inom Migrationsverket – verksamhetsområdet förvaltningsprocess. Även för de juridiska biträden, som företräder de asylsökande under hela asylprocessen, innebär förändringarna delvis nya krav. Det nya arbetssättet lade ett större ansvar på den sökande och hans/hennes juridiska biträde att redogöra för asylskälen och klargöra den sökandes identitet.

Allt fler asylsökande 2006 bryter neråtgående trend

Samtidigt som dessa stora förändringar genomfördes ökade antalet asylsökande med 40 procent och den vikande trenden sedan 2003 bröts – åtminstone i Sverige. I hela Europa fortsatte däremot minskningen av antalet asylsökande. 24 322 personer sökte asyl i Sverige 2006 och den allra största gruppen utgjordes av irakier (8 951). Andra stora grupper av asylsökande kom från Afrika (3 194 varav en tredjedel från Somalia), OSS-länderna (2 604), Mellersta Östern (1 948 exkl. Irak) och från Serbien och Montenegro (2 001).

Att bifallsandelen redan i första instans ökade så markant under 2006 förklarar Migrationsverket med den svåra situationen i Irak och att den nya utlänningslagen vidgat begreppet ”skyddsbehov”. Därutöver fattade Migrationsverket flera vägledande beslut som hade stor räckvidd och gav

möjlighet för ett stor antal somalier och irakier att få tillstånd redan i första instans

Rekordinvandring till Sverige 2006

Med ett ökat antal asylsökande som beviljas uppehållstillstånd följer sedan en ökning av invandringen av anhöriga till dessa personer. Detta ledde sammantaget till att Sverige 2006 noterade den högsta invandringssiffran någonsin. Närmare 100 000 invandrade. Av dessa var 16 procent svenska medborgare som återvände, följda av 11 procent irakiska medborgare.

Ytterligare en förändring under 2006 gällde ansvaret för ensamkommande asylsökande barn som den 1 juli 2006 övergick från Migrationsverket till kommunerna. Ambitionen var att Migrationsverket skulle ha tecknat avtal med intresserade kommuner om ett tillräckligt antal mottagningsplatser. Eftersom kommunerna tvekade inför att teckna avtal blev många av de ensamkommande barnen kvar i ankomstkommunerna under 2006. Antalet ensamkommande barn började öka under 2005 för att därefter mer än fördubblas under 2006 då 820 ensamkommande barn sökte asyl i Sverige.

Trycket mot kommunerna ökar under 2006

Medan det svenska systemet för asylmottagning befann sig i god balans, vilket det gjorde under 2004 och 2005, fungerade även förmedlingen av bostäder och introduktionsplatser i kommunerna förhållandevis bra. Några behov av ytterligare kommunavtal, utöver de befintliga 173 avtalen, fanns inte före beslutet om den tillfälliga lagen som fattades av riksdagen i november 2005.

Med de ökande volymerna av uppehållstillstånd som den tillfälliga lagen gav upphov till under 2006 förändrades situationen. Fler avtal om kommunmottagande behövdes samtidigt som det blev allt svårare för Integrationsverket att teckna nya avtal om mottagande med kommunerna. Efter ett intensivt arbete, tillfälliga personalförstärkningar och ökade statsbidrag till kommunerna ökade antalet mottagningskommuner till 233 under 2006. 27 138 personer togs emot i landets kommuner vilket var en ökning med 18 427 personer i förhållande till 2005.

Eftersom många beviljades uppehållstillstånd med hänvisning till den tillfälliga lagen handlade det i stor utsträckning om människor som vistats en längre tid i Sverige och hunnit skaffa sig egna kontakter i landet. De behövde därför sällan hjälp från Integrationsverket med att bosätta sig i en kommun. Trots det anvisades 7 100 personer kommunplats av Integrationsverket vilket var mer än dubbelt så många som året före.

En utmaning för både nya och gamla kommuner

För kommunerna blev tredubblingen av antalet kommunmottagna under 2006 en utmaning. De hade under en följd av år anpassat sin mottagnings- och introduktionskapacitet till väsentligt lägre volymer och tvingades nu att snabbt ställa om för att kunna möta de många nya kommunmedborgarnas behov av bostäder, introduktionsinsatser, svenskundervisning, skolgång för

barnen mm. Utmaningen gällde både kommuner, som redan hade överenskommelser om mottagande med Integrationsverket och de sextio nya kommuner som slöt överenskommelser under 2006.

Bland de kommunmottagna under 2006 var andelen som bott i så kallat eget boende (EBO) ovanligt stor. Det berodde ofta på att många hade vistats länge i landet och ibland hållit sig gömda med hjälp av svenska kontakter. För de personer som har eget boende under tiden som asylsökande gäller att de folkbokförs i den kommun där de redan finns senast en månad efter att deras uppehållstillstånd har beviljats. För personer, som bor i Migrationsverkets anläggningsboende under asyltiden, gäller däremot att de erbjuds hjälp från Integrationsverket med att hitta en kommun där de kan få bostad och introduktion.

Det har länge varit ett problem att det egna boendet i stor utsträckning är koncentrerat till storstäderna och att de asylsökande, som bor hos släktingar eller vänner där, bidrar till att ytterligare öka koncentrationen av invandrare i redan invandrantäta bostadsområden. Ökningen av antalet personer som beviljades uppehållstillstånd, i kombination med den stora andelen i eget boende, kom att utsätta storstäderna för stora påfrestningar.

Brister i mottagandet både före och efter ökningen

En stickprovskontroll, som Integrationsverket genomförde under hösten 2005 – dvs. före den stora ökningen av antalet kommunmottagna – visade redan då på brister i det kommunala mottagandet. En särskild studie hösten 2006 – en totalundersökning av samtliga kommunmottagna under två månader 2005 som gjordes tolv månader senare – understryker bristerna ytterligare. Stickprovskontrollen och totalundersökningen är emellertid inte jämförbara och det går följaktligen inte att dra några slutsatser om eller på vilket sätt den ökade inströmningen påverkade den kommunala introduktionen.

I Integrationsverkets studier konstateras att 12 månader efter kommunmottagandet och efter deltagande i introduktionen hade

- 11 procent ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden
- 8 procent varit föremål för arbetsförmedlingens yrkesbedömning
- 90 procent också deltagit i svenska för invandrare
- 27 procent fått godkänt på någon betygsnivå i svenska för invandrare
- 43 procent ännu inte slutfört sin sfi-kurs och
- 18 procent inte fått godkänt på någon betygsnivå
- 4 procent deltagit i någon form av arbetspraktik initierad av arbetsförmedlingen
- 24 procent deltagit i arbetsmarknadspraktik som kommunen initierat
- 51 procent inte haft någon arbetsmarknadskontakt alls

Integrationsverkets slutsats är att introduktionens första år är något av ett ”förlorat år” där inte mycket mer än svenskundervisning pågår. Behoven av förbättringar i den kommunala introduktionen är stora. Det gäller inte minst

att få alla berörda – bl.a. de statliga myndigheterna och landstingen – att samverka och göra ”sina delar” av introduktionen. De kommunmottagnas hälsotillstånd har exempelvis uppmärksammats som ett stort hinder för introduktionen samtidigt som det varit svårt att få in hälsoaspekterna som en självklar del i introduktionen.

Vidare efterlyses kontinuerliga, nationella och jämförbara uppföljningar av introduktionen, som på sikt kan ge fingervisningar om vilka introduktionsinsatser som ger bäst resultat för de kommunmottagna. Ett datasystem för löpande och heltäckande statistik samt uppföljning har tagits fram och kommer att vara färdigt att tas i bruk från 2007.

Fortsatt strävan efter samverkan nödvändig

Vikten av att få alla inblandade instanser att samverka i introduktionen av de kommunmottagna har länge stått klar och det har också gjorts många och envisa insatser för att stödja en sådan samverkan. I det arbetet har den s.k. centrala överenskommelsen om utveckling av introduktionen spelat en huvudroll. Överenskommelsen mellan ett antal centrala aktörer i introduktionsarbetet har under årens lopp följts av överenskommelser på regionalt plan liksom av ett antal lokala överenskommelser. I slutet av 2006 fanns sexton regionala överenskommelser och drygt ett hundra lokala.

2005 gjordes en extern utvärdering av arbetet med de centrala, regionala och lokala överenskommelserna, som pågått sedan sekelskiftet. Utvärderingen visade att överenskommelserna främst haft en stimulerande och legitimerande funktion, dvs. att de har sänt signaler om att samverkan ska ske mellan relevanta aktörer. Däremot har inte alltid överenskommelserna fått genomslag i den konkreta verksamheten även om det funnits goda regionala och lokala exempel också på det.

Integrationsverkets slutsats blev att strategin med överenskommelser är fortsatt angelägen och att samverkan och samordning av resurser regionalt redan leder till framsteg men att strategierna behöver utvecklas ytterligare. På grundval av 2005 års utvärdering avsattes under 2006 ytterligare medel för att stimulera regional och lokal samverkan.

Återvandrare kommer att behöva information och rådgivning

I årsredovisningen för 2005 analyserar Migrationsverket, på regeringens uppdrag, bl.a. vilket behov av åtgärder som finns när det gäller frivillig återvandring. Verkets bedömning är att enskilda personer även i fortsättningen kommer att behöva olika former av stöd för att själva kunna avgöra om och när de vill återvända till sina ursprungsländer. Möjlighet att få information om förhållandena i hemlandet och att tillfälligt kunna delta i insatser där, pekas ut som särskilt angelägna.

Migrationsverkets återvandringsarbete under 2005 bestod av informationsinsatser, samverkan mellan olika intressenter i samhället genom möten och konferenser samt projektstöd. De tio projekt som stötts av verket har gällt förberedelser i Sverige för återvandring och/eller åtgärder i

hemlandet. De var inriktade på Afghanistan, Bosnien-Hercegovina, Irak och Somalia. Tre rekognoseringsresor till Irak gjordes också. Under 2006 fick tolv projekt stöd från Migrationsverket och projekten var inriktade på Afghanistan, Bosnien-Hercegovina, Ghana och Irak.

Personer som fått uppehållstillstånd som flyktingar, skyddsbehövande eller av humanitära skäl kan vid behov få bidrag till hemresan. Det fick 18 personer 2005 och 28 personer 2006.

A (2) Händelseutvecklingen och konstaterade brister påverkade genomförandet av 2005 års program

Både den förhållandevis dramatiska utvecklingen under de två år som 2005 års fondmedel kunde användas och de konstaterade bristerna återspeglas på olika sätt i 2005 års projekt. Möjligheten att ge medfinansiering till fleråriga projekt utnyttjades också i de allra flesta projekten. Det innebär att bara ett par projekt är avslutade under 2006.

Tillfälliga lagen ledde till flera projekt

Tre projekt tog sin utgångspunkt i den tillfälliga lagen som gällde från 15 november 2005 till 31 mars 2006. Landstinget i Värmland ville exempelvis fånga upp personer som tidigare hade varit gömda och som fick möjlighet till en ny prövning enligt den tillfälliga lagen. Deras psykiska hälsa kartlades, behandling erbjöds och avsikten var även att förbereda berörda instanser inför deras långsiktiga vårdbehov.

Ett annat projekt tog sikte på att följa upp barn som uppvisat uppgivenhetssymtom under asyltiden och som senare beviljats uppehållstillstånd i Sverige. Svenska Röda Korsets Behandlingscenter för krigsskadade och torterade fick också möjlighet att starta ett projekt som riktade sig till personer som fått uppehållstillstånd enligt den tillfälliga lagen och som lider av migrationsrelaterad stress inklusive posttraumatiskt syndrom (PTSD).

Brister inom hälsovården i fokus

Det var för övrigt fler än ovan nämnda projekt som tog sig an de asylsökandes och/eller de kommunmottagnas hälsa – ett problemområde som länge pekats ut som ett av de enskilt största hindren för ett effektivt introduktionsarbete. Ett omfattande treårigt forskningsprojekt om asylsökande barns välfärd, hälsa och välbefinnande inleddes vid Centrum för Europaforskning vid Göteborgs universitet. Samtidigt påbörjade Akademiska sjukhuset i Uppsala ett utvecklingsarbete som bl.a. syftar till att utveckla riktlinjer och vårdprogram som kan kombineras med den kommunala introduktionen.

Svenska Röda korset påbörjade en kartläggning av hur hälsosituationen ser ut för asylsökande och kommunmottagna runt om i landet. Syftet är att dels peka ut brister, dels visa på goda exempel samt att försöka bidra till en ökad

samverkan genom att erbjuda utbildning, kunskapsspridning och dialog. Ett väsentligt snävare – men inte mindre väsentligt – hälsoperspektiv har Studieförbundet Bilda i Mälardalen med sitt projekt som inriktar sig på barn med neuropsykiatriska funktionshinder. Målsättningen med projektet är att hitta metoder för att underlätta för invandrarföräldrar, vars barn misstänks ha neuropsykiatriska funktionshinder, att komma i kontakt med de instanser som kan hjälpa barn och föräldrar.

Nya utlänningslagen följs upp av bl a Rädda Barnen och Röda Korset

Den asylprocess och –prövning som blev resultatet av de lagändringar och den instans- och processordning som trädde i kraft 31 mars 2006 följs av flera av 2005 år utvecklingsprojekt. Medan Rädda Barnen följer handläggningen av barns asylärenden i jämförelse med tidigare kartläggningar så ägnar sig Röda Korset åt asylsökande kvinnors möjligheter att få sina asylskäl rättssäkert prövade i den nya ordningen. Ett snarlikt projekt drivs av Barnens rätt i samhället (BRIS), som med olika typer av kompetenshöjande insatser riktade till Migrationsverkets anställda, vill skapa förutsättningar för att principen om barnets bästa genomsyrar den svenska asylprocessen.

Den nya asylprocessen står även i fokus för Broderskapsrörelsens projekt som syftar till att utveckla en kunskapsbank och lokala arbetsgrupper som kan bidra till dels ökad kunskap om asylprocessen bland asylsökande, dels dialogen mellan berörda organisationer, myndigheter, asylsökande och andra relevanta aktörer.

Introduktionen utvecklas strukturellt och metodmässigt

Merparten av de projekt som beviljats medfinansiering från 2005 års fondmedel ägnar sina krafter åt att utveckla introduktionen för dem som beviljats uppehållstillstånd och tagits emot i en kommun.

Regionförbundet Östsam tillhör dem som fortsätter att utveckla den samverkan mellan alla berörda myndigheter m.fl., som så intensivt efterlyses i alla utvärderingar.

Andra integrationsprojekt tar sikte på att utveckla vissa delar av introduktionen eller på att förbättra metoder som används exempelvis inom svenskundervisningen. Vantörs stadsdelsförvaltning utvecklar ett system med yrkesguider för att erbjuda kommunmottagna ytterligare en möjlighet att hitta egen försörjning medan Luleå Vuxenutbildning inriktar sig på att utveckla ett ”akademikerspår”; en integrering av svenskundervisningen i akademisk miljö för nyanlända med akademisk bakgrund.

Företaget Prosodi AB fortsätter att förfina och sprida metoder för uttalsträning i svenskundervisningen och Stadsdelsförvaltningen i Gunnared utvecklar skolintroduktionen för elever, som anländer förhållandevis sent under grundskolekoltiden. I Uppsala provar man nya sätt och nya material för att diskutera värdegrundsfrågor, såsom jämställdhet och demokrati, med målet att fler ska kunna leva medvetet och aktivt i ett samhälle med fler olika värdegrunder.

A.(3) Åtgärder syftande till sammanhang och komplementaritet

För att skapa helhetssyn och sammanhang inom migrations- och integrationsområdet fungerade under 2005 och 2006 flera typer av samverkansorgan och samarbeten. En del av samverkan var även inriktad på att försöka optimera användningen av fondmedel av olika slag och samtidigt undvika dubbelarbete.

Migrationsverket har, som central förvaltningsmyndighet för verksamhet inom migrationsområdet, också ett samordningsansvar för ärendeprocesserna asyl, besök och bosättning samt medborgarskap. Samordningsarbetet bedrevs under 2005 dels i den särskilda samrådsgruppen Helga, dels i Samsyngruppen, där man bland annat bereder och följer upp de prognoser som verket och andra aktörer gör avseende antal asylsökande, avgjorda ärenden, beviljade uppehållstillstånd och avvisade.

Central överenskommelse följs av regionala och lokala

Den s.k. centrala överenskommelsen är kanske den viktigaste åtgärden för att skapa sammanhang och säkra att olika aktörers insatser i introduktionen av asylsökande och flyktingar kompletterar och förstärker varandra. Den första versionen av den centrala överenskommelsen om introduktion för nyanlända undertecknades redan 2001 av fyra verkschefer och Svenska Kommunförbundets ordförande. Den har därefter utvecklats och reviderats vid flera tillfällen och successivt kompletterats och konkretiserats med dels regionala överenskommelser, dels lokala.

Nationell samsyn om hälsa och första tiden i Sverige

Ett motsvarande arbete sker inom hälsoområdet, där aktörer som Statens folkhälsoinstitut, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting, Karolinska institutet, Riksförsäkringsverket och, fr.o.m. 1 januari 2005, Försäkringskassan slutit upp kring en nationell samsyn kring hälsa och första tiden i Sverige.

Samverkan mellan fonder för ökad effektivitet

För att optimera effekterna av de insatser som görs och förhindra oönskade överlappningar mellan ERF-projekt och projekt finansierade genom programmet Equal inom Europeiska socialfonden, ingick 2005 samordnaren för EQUALs asyltema i Europeiska flyktingfondens operativa arbetsgrupp. Likaså var och är koordinatören för flyktingfonden i Sverige ordinarie ledamot i övervakningskommittén för Equal.

Gemensamma ansträngningar görs för att följa upp projektverksamheten och dess påverkan på den nationella utvecklingen. Det görs även fortsatt inom ramen för EQUALs nationella temagrupp för asyl och integration (NTG-asyl&integration). Migrationsverket är projektägare och den ansvariga för ERF var t.o.m. 2004 ordförande i styrgruppen för NTG-asyl. Efter Migrationsverkets omorganisation den 1 januari 2005 togs

ordförandeskapet över av chefen för verksamhetsområde asyl inom Migrationsverket.

Ett övergripande mål för samarbetet i olika fora är att med hjälp av fonden bidra till att ge ett nationellt ”plusvärde”. Dessutom finns ett fortlöpande informations- och erfarenhetsutbyte mellan de olika programmen på ledningsnivå. Kännedom om närliggande program på europeisk nivå finns i begränsad omfattning inom berörda organisationer i Sverige. Ytterligare och mer riktade marknadsföringsinsatser om programmen skulle sannolikt innebära ett ökat intresse.

B. PROGRAMMETS FÖRVALTNING OCH HANDHAVANDE

Inför det första programåret för ERF II spelade frivilligorganisationernas analys av brister och utvecklingsbehov inom mottagning, integration och återvändande en viktig roll. Deras samlade synpunkter från NGO-Forum 2004 beaktades när de nationella prioriteringarna för 2005 togs fram. Ett problem för Sverige när prioriteringar ska formuleras är att helhetssyn och processtänkande inte riktigt passar i fondens mera uppdelade mallar.

Gemenskapsramar

Beslutet om att inrätta Europeiska flyktingfonden för perioden 2005-2010 fattades av Europeiska Unionens Råd den 2 december 2004³. Enligt artikel 13 i nämnda beslut ska medlemsstaterna utse en behörig instans, som ska ansvara för genomförandet av insatserna som beviljats stöd från fonden.

Till de gemensamma ramarna för flyktingfonden hör även

- Kommissionens beslut⁴ om genomförandebestämmelser gällande utgifter som berättigar till stöd och rapporter om genomförandet av insatser.
- Kommissionens beslut⁵ om genomförandebestämmelser i fråga om förvaltning och kontrollsystem, finansiella korrigeringar beträffande åtgärder som medfinansieras av fonden.

Nationella ramar

Migrationsverket är den centrala förvaltningsmyndigheten för verksamhet inom migrationsområdet enligt regeringens instruktion till myndigheten.⁶

Genom förordning om den Europeiska flyktingfonden⁷, har verket utsetts till den instans som ansvarar för förvaltningen av fondens medel i Sverige. Enligt förordningen ska Migrationsverket i enlighet med Rådets beslut vidta åtgärder för kontroll, övervakning och utvärdering av de insatser, som fått stöd från fonden enligt denna förordning. Vid prövning om stöd till insatser ska Integrationsverket höras.

Migrationsverkets generaldirektör har i arbetsordningen⁸ delegerat beslut om medfinansiering av projekt från Europeiska flyktingfonden i Sverige till chefen för verksamhetsområde europeiskt och internationellt samarbete. Beslutanderätten har därefter vidaredelegerats till den nationella

---

³(2004/904/EG)

⁴(2006/399/EC)

⁵(2006/401/EC)

⁶SFS: 2004:294

⁷SFS: 2001:22

⁸HK-111-2006-7493

koordinatör. Nationell koordinatör för flyktingfonden är Bitte Konrad, Internationella samordningsenheten, Migrationsverket.⁹

Nationella prioriteringar

Vilka typer av projekt/utvecklingsarbete som ska stödjas med medfinansiering beskrevs i Sveriges programansökan 2005. Programansökan 2005 utarbetades av Migrationsverkets och Integrationsverkets experter i operativa arbetsgruppen och fondens sekretariat bl.a. på grundval av de prioriteringsdiskussioner som förts vid NGO-Forum 2004.

NGO- Forum genomfördes som ett projekt inom ramen för ERF I med UNHCR:s Stockholmskontor, som projektägare.¹⁰ I NGO-Forum 2004 deltog inbjudna representanter för frivilligorganisationer och institutioner med expertkompetens inom asylområdet. NGO-Forum arbetade ett par dagar med att identifiera brister inom asylprocessen samt peka ut viktiga utvecklingsområden. NGO-Forums föreslagna prioriteringar utgjorde ett viktigt underlag för operativa arbetsgruppens och fondsekretariatets förslag till Programansökan 2005. Migrationsverkets generaldirektör beslöt därefter att skicka programansökan till kommissionen, som godkände den 1 september 2006. I Programansökan 2005 fanns följande nationella prioriteringar:

- 1) Att utveckla berörda aktörers gemensamma ansvar inom hela asyl- och introduktionsprocessen**
  - a) Samverkan mellan sakmyndigheter och organisationer för att utveckla metoder och modeller för hur de på ett tidigt stadium ska möta den enskilda personens behov
  - b) Tidiga och kvalitetssäkrade individuella handlingsplaner
  - c) För att tidigarelägga inträdet i arbetslivet behöver fler aktörer involveras i större utsträckning i introduktionen. Framst gäller detta näringslivet, fackliga organisationer, arbetsförmedlingen, landsting, högskolor/universitet och NGOs.
  - d) Analysera återvandringsområdet i syfte att utveckla en ändamålsenlig organisation och helhetssyn i arbetet.

- 2) Fortsatt utveckling av metoder/modeller som effektiviserar verksamheten inom sakområdena**
  - a) Minska behovet av tvångsmässiga avvísningar

- 3) Att identifiera brister och behov inom sakområdena, bl. a. genom forskningsinsatser**
  - a) Analysera och prognostisera för nya grupper asylsökande
  - b) Kompetenshöjande insatser för personer inom privat och offentlig sektor om migration, flyktingskap och interkulturell kommunikation

---

⁹ Vid tiden för beslut Enheten för internationellt utvecklingssamarbete vid Migrationsverkets huvudkontor.

¹⁰ Slutrapport för Europeiska flyktingfonden 2004, Dnr NRK-211-2005-13540

- c) Utredda hälsans och ohälsans konsekvenser för den enskilde i asyl- och introduktionsprocessen
- d) Utvärderingar och analyser av tidigare insatser

4) Att utveckla tidiga och samordnade insatser av samtliga aktörer kring kvinnor, barn och andra utsatta grupper

- a) De ensamkommande barnens speciellt utsatta situation och behov av alternativa stödjande familjenätverk bör utvecklas både här i Sverige och i hemlandet
- b) Utsatta grupper som utsatts för övervåld, övergrepp och annan omänsklig behandling i krig, på flykt och/eller i andra traumatiska situationer

5) Uppfyllande av Rådets direktiv

6) Fortsatt samråd med berörda instanser

Med dessa prioriteringar hoppades fonden kunna bidra till att

- asylprocessens effektivitet utvecklades för både individ och samhälle,
- etableringsperiodens effektivitet utvecklades för både individ och samhälle samt
- ge den presumtive återvandrararen stöd inför sitt val.

Därutöver ville fonden använda det tekniska biståndet för att vidareutveckla fondens organisation så att den motsvarar EU:s krav och är anpassad till den svenska förvaltningsmodellen.

Bakläxa ledde till fragmentisering av programmet

Sverige hade redan inför starten av ERF II med kraft argumenterat för att ett processinriktat synsätt borde vara möjligt att anlägga på fondens nationella prioriteringar. Bakom detta ställningstagande ligger den verklighet som den svenska delen av fonden arbetar i och där det inte alltid finns några vattentäta skott mellan åtgärder som riktar sig till asylsökande respektive flyktingar och skyddsbehövande som beviljats tillstånd och återvandrare med permanenta uppehållstillstånd. Det som händer från asylansökan till den dag då personen är självförsörjande och integrerad i landet eller har återvänt hem, ses som en sammanhängande process. Förhållanden och åtgärder under asyltiden har betydelse för både den fortsatta integrationen i Sverige och för ett återvändande (om asylansökan avslås). Ytterst kanske även benägenheten och viljan att frivilligt återvända påverkas av mottagningen i Sverige och integrationsmöjligheterna.

Detta synsätt återspeglas även i organisationen av den service som ges till asylsökande och kommunmottagna flyktingar, skyddsbehövande m.fl. Redan i mitten av 1990-talet etablerades principen att asylsökandes behov av vård, skola och övrig samhällelig omsorg skulle tillhandahållas av samma institutioner, som normalt har det ansvaret i det svenska samhället. Tidigare hade dåvarande Invandrarverket ansvarat för exempelvis barntillsyn och skola för de asylsökandes barn och sjukvård till de asylsökande. Sedan principen med särskild ”asylsjukvård”, ”asylskola” och

”asylbarntillsyn” osv. ifrågasatts övergick ansvaret för skola och sjukvård för asylsökande till kommunerna respektive landstingen. Både kommuner och landsting får emellertid särskilda statsbidrag för att täcka kostnaderna för den service de ger till asylsökande.

Prioriteringar per sakområde mindre meningsfulla

Mot denna nationella bakgrund framstår Flyktingfondens krav på en strikt uppdelning av programmets insatser på sakområdena mottagning, integration och återvandring som mindre meningsfulla, för att inte säga omöjliga. Många av utvecklingsprojekten är samtidigt inriktade på exempelvis asylsökande och kommunmottagna eller avvisade asylsökande och frivilliga återvandrare med permanenta uppehållstillstånd.

Det kan exempelvis gälla utvecklingsprojekt inom hälso- och sjukvården som Svenska Röda Korsets IntroRehabprojekt (ERF 51-024-01) i Malmö. Ett behandlingscenter, som ursprungligen byggts upp för att stötta kommunmottagna med posttraumatiskt stressyndrom med kombinerad rehabilitering och introduktion, ser behov av att erbjuda sin verksamhet även till asylsökande med samma problem.

Med ett processtänkande framstår det som en intressant utvecklingsinsats att redan i asylutredningsstadiet nå personer med posttraumatiskt stressyndrom med lämpliga vårdinsatser. Det skulle innebära att problemen både uppmärksammas tidigare och kan börja behandlas tidigare. För de asylsökande i kommunen, som senare beviljas uppehållstillstånd, innebär det att de utan avbrott kan fortsätta sin behandling vid samma behandlingscenter vilket sannolikt gynnar deras integrationsprocess.

Med flyktingfondens krav på uppdelning av insatserna på antingen mottagning eller integration uppstår plötsligt problem. Är det medel som fonden planerat att använda för integrationsinsatser som ska användas för att medfinansiera detta projekt eller är det medel avsatta för mottagningsprojekt som ska nyttjas? Och vilket syfte har denna uppdelning på sakområden i både programprioriteringar och återredovisningar?

När Sverige gjorde sina nationella prioriteringar i 2005 års programansökan, gjordes de utifrån ett helhetsperspektiv och en processsyn och utan uppdelning på mottagning, integration och frivillig återvandring. Detta godkändes emellertid inte av kommissionen som, med kort tid till förfogande, avkrävde Sverige en redovisning av prioriterade arbetsområden sakområde för sakområde. Sveriges programansökan kompletterades därför enligt kommissionens krav. Att denna redovisning av prioriterade arbetsområden inte hann bli särskilt väl genomtänkt – förutom att fragmentiseringen passar svenska förhållanden dåligt – kommer att framgå i avsnitt C. Genomförande av programmet. De nationella prioriteringar som griper över alla sakområden och de som är uppdelade på de tre områdena överensstämmer inte helt med varandra. Den största skillnaden finns inom sakområde integration.

1. Förvaltning

Systemet för förvaltning av flyktingfonden, som byggdes upp när fonden startade, fungerar fortfarande men förändras och förbättras kontinuerligt.

Inom Migrationsverkets internationella samordningsenhet har en organisation och ett förvaltningssystem för administration av fonden byggts upp. Systemet har sin grund i rådets beslut, kommissionens genomförandebestämmelser och nationella beslut och regelverk.

Värdefulla synpunkter vid uppbyggnaden av administrationen har också tillhandahållits från Riksrevisionen¹¹, representanter för andra EU-fonder och nationella utvecklingsverksamheter som SIDA.

Förvaltningsorganisation med varierande arbetsbelastning

Förvaltningsorganisationen omfattar befattningshavare vid enheten, som ansvarar för olika delar av förvaltningen av fonden (beslut, ekonomi, projektsamordning, personaladministration mm). De insatser som görs i arbetet med fonden varierar i tid mellan olika befattningshavare och varierar också över olika tidsperioder; arbetet är exempelvis mycket intensivt vid handläggning av de aktuella ansökningarna och vid slutrapporteringarna. Vid en given tidpunkt löper dessutom det aktuella årets projekt och ett antal av de två föregående årens projekt parallellt med varandra. Till förvaltningsorganisationen fanns kontaktpersoner från Integrationsverket.¹² och Migrationsverkets olika verksamhetsområden knutna för programår 2005.

Kontaktpersonerna/experterna är tillgängliga för stöd, hjälp och information och har också i olika grad uppsökande verksamhet gentemot organisationer och tilltänkta projektägare. Som ett led i tillsynen av projekten gör de också uppföljnings-/kontrollbesök. Kontaktpersonerna hanterar fondrelaterade frågor och ärenden vid sidan av sina övriga arbetsuppgifter och finansieras av sina respektive organisationer. Det finns stora variationer i de insatser som kontaktpersonerna måste avsätta för arbetet med fonden.

Förvaltningssystemet har beskrivits i detalj i dokumentet "Beskrivning av förvaltnings- och kontrollsystem" med bilagor, som överlämnats till kommissionen den 12 februari 2007 (senast uppdaterade version).

Från ansökan till slutrapport

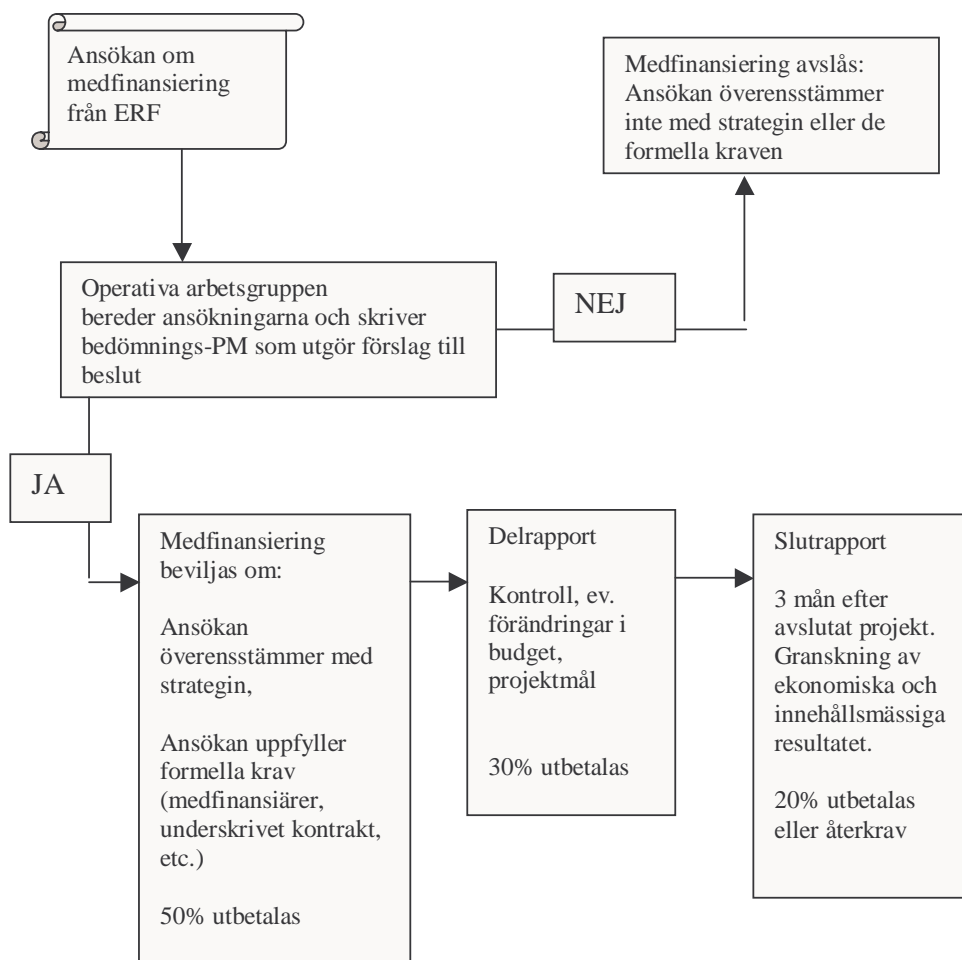
Nedan följer en sammanfattande beskrivning av systemet och förloppet från det att en ansökan om medfinansiering kommer in till projektet avslutats:

---

¹¹ Tidigare Riksrevisionsverket (RRV)

¹² Integrationsverket upphörde som myndighet den 1 juli 2007.

Från ansökan till slutrapport

Arbetsgång

- Samtliga ansökningar om medfinansiering bereds i operativa arbetsgruppen. Arbetsgruppen består av befattningshavare från förvaltningsorganisationen, kontaktpersonerna/experterna från Migrationsverkets verksamhetsområden och (t.o.m. 2007-07-01) Integrationsverkets kontaktpersoner/expert.
- Kontaktpersonerna bereder ansökningarna/projektförslagen och föredrar dem inför arbetsgruppen.
- Arbetsgruppen lämnar ett gemensamt förslag till beslut till beslutsfattaren/koordinatören, inkl skriftliga bedömnings-PM.
- Beslut i ansökningarna om projektbidrag fattas av ansvarig för fonden eller bemyndigad ställföreträdare.
- Om en ansökan om medfinansiering motsvarar de kriterier (strategiska och formella) som uppställts beviljas ansökan. I samband med detta utbetalas 50% av den beviljade summan.

- Utbetalning av det beviljade stödbeloppet signeras och utanordnas av annan befattningshavare än beslutsfattaren.
- Om ansökan inte motsvarar de kriterier som finns avslås den. Ett negativt beslut på en ansökan om medfinansiering meddelas den sökande skriftligen med motivering för avslag. Beslutet kan inte överklagas.

De projekt som beviljas medfinansiering kan, efter att ha förbrukat minst 80 procent av den förskotterade medfinansieringen från ERF, lämna in en s.k. delrapport, om de önskar få ytterligare 30 procent utbetalt. Den ska ge en verksamhetsmässig och ekonomisk redovisning av projektet fram till redovisningstillfället. När delrapporten granskats och godkänts utbetalas 30 procent av den beviljade summan ut.

En slutrapport – med en ingående verksamhetsmässig och ekonomisk redovisning av hela projekttiden och eventuell utvärdering – ska inkomma till förvaltningsmyndigheten senast tre månader efter projekttidens slut.

Vid granskningen av slutrapporterna kontrolleras att utgifterna och kostnaderna är stödberättigade enligt kommissionens beslut. Om granskningarna av slutrapporterna leder till att de godkänns betalas de resterande 20 procenten av medfinansieringen ut. Granskningarna kan också leda till att ett beslut om återkrav fattas.

Såväl del- som slutrapport granskas av kontaktpersonerna, som även lämnar yttrande om verksamhetsresultatet. Kontaktpersonerna kan också begära in ytterligare kompletteringar från projektägarna.

2. Ändringar i hantering, uppföljning och kontroll

Förbättringar och utveckling av information, blanketter, villkorsförbindelser mm. görs kontinuerligt. Till nyheterna för 2005 års program hörde införandet av kontraktsmöten med varje enskilt projekt innan en överenskommelse mellan fonden och projektet skrivs och beslut om medfinansiering fattas.

Hantering

Blanketter och annan information, som används vid fondens förvaltning, har ytterligare förfinats och utvecklats.

Den tidigare villkorsförbindelsen har ersatts av individuella överenskommelser och en ny finansplanblankett, anpassad för fleråriga projekt, har tagits fram. Syftet är att förtydliga och underlätta för de samverkande organisationerna.

En ny ordning i förvaltningen för om programåret 2005 är kontraktsmöten. Tidigare programår har alla projekt, som beviljats medfinansiering, sammankallats till upptaktsmöten. Vid dessa möten har representanter för projekten fått möjlighet att träffa varandra och kontaktpersonerna. De har fått information om vikten av att följa upp och utvärdera projekten samt att

uppmärksamma genus- och jämställdhetsperspektiv i verksamheten. De har också fått ta del av goda exempel, haft möjlighet att diskutera och ställa frågor samt informerats om vilka krav som gäller vid ekonomisk redovisning.

Modellen med upptaktsmöten har emellertid inte visat sig framgångsrik. Stödmottagarna har inte fått den kunskap de behöver inför redovisningstillfällena. Det har bl.a. visat sig i att bristen på dokumentation och underlag varit stor. Inför programåret 2005 infördes istället ”kontraktsmöten”, där varje enskilt projekt träffar förvaltningsmyndigheten en halv dag. Under kontraktsmötet går man tillsammans igenom allt som rör projektet; villkor för medfinansiering, redovisningsformalia, osv. Först därefter skrivs överenskommelse och beslut om medfinansiering av ERF-medel.

Överenskommelsen skrivs i två exemplar (med signerade sidor och en förstasida underskriven av båda parter) och innehåller överenskommen projektplan, finansplan, medfinansieringsintyg, kommissionens regelverk och särskilda villkor för medfinansiering från ERF. Utöver detta skrivs ett myndighetsbeslut från Migrationsverket för varje projekt med avtalade formalia kring projektet.

För ERF II medgav regelverket att medfinansiering kunde ges till fleråriga projekt. Denna nya möjlighet har i stor utsträckning utnyttjats för programår 2005 och vid fleråriga projekt skrivs en ny överenskommelse för varje redovisningsperiod (d.v.s. programår).

Uppföljning och kontroll

Liksom för föregående programperiod har Arbetsmarknadsstyrelsens Kontrollgrupp ESF (nedan kallad AMS) utfört externa finansiella kontroller av ett urval projekt i enlighet med kommissionens beslut om genomförandebestämmelser. Se vidare under avsnitt D.

3. Åtgärder för tekniskt bistånd

Mer pengar till förvaltningen av fonden från 2005 ledde till att större delen av personalkostnaderna kunde täckas och mer resurser kunde satsas på information.

Förvaltningsorganisationen har till uppgift att förena och svara mot de krav som ställs dels av kommissionens genomförandebestämmelser, dels av svensk statsförvaltning. Den ska vidareutveckla och etablera arbetsformer, arbetssätt och rutiner och den ska utveckla samverkansformer internt och externt. Eftersom förändringar i omvärlden sker hela tiden, måste organisationen vara öppen och lyhörd för synpunkter, som kan leda till vidareutveckling och förbättringar.

EU:s medfinansiering till kostnaderna för förvaltning av fonden (tekniskt bistånd) ökade i ERF II jämfört med ERF I. Det innebär att en större del av

personalkostnaderna kunde täckas och att fondsekretariatet kunde förstärka informationsarbetet. Kostnaderna för att förvalta fonden får inte överstiga 7 procent av medlemsstatens anslag från fonden plus ett fast belopp på 30 000 EUR. För programår 2005 motsvarar det totalt 235 066 EUR (ca 2 162 467 miljoner SEK).

Förvaltningens konkreta arbetsområden programåret 2005 framgår av följande tabell:

Arbetsområden, aktiviteter och vissa resultat av aktiviteterna

Arbetsområde	Aktiviteter	Resultat av aktiviteterna
Information och reklam om fonden	Information på Migrationsverkets- och Integrationsverkets webbsidor Utskick av ca 900 brev till potentiella projektägare	Uppdateras kontinuerligt 75 ansökningar kom in Fonden alltmer känd nationellt
Handläggning, uppföljning och granskning	Granskning Kontroll Kontrollbesök Oberoende kontroller (AMS)	26 projekt beviljades. 43 ansökningar har avslagits Del- och slutrapporter har granskats för samtliga Beslut om återkrav har fattats efter intern och extern kontroll
Samordning och samverkan med andra bidragsgivare, fonder och EU.	Operativ arbetsgrupp med representanter från Migrations- och Integrationsverket, programmet EQUAL (NTG), UNHCR Styrgruppsengagemang inom NTG-asyl & integration	Gemensam uppföljning av projektverksamheten för att optimera effekter av insatser och förhindra oönskade överlappningar.
Vidareutveckling arbetsformer, arbetssätt och rutiner	Ekonomiutbildning arbetsgrupp Kontraktsmöten med projekten Uppföljningskonferens med projekten Ändringar i avtal och blanketter	Ny budgetblankett Förbättrat stöd till projekt.
Utvärdering av resultat från 2004		Vidareutveckling av mål, arbetsformer, arbetssätt och rutiner
Utvärdering av nationella programmet 2004		Vidareutveckling av mål, arbetsformer, arbetssätt och rutiner

Utfall av tekniskt bistånd (tkr SEK) för programåret 2005

Programår 2005		
	Totalt	ERF-finansierat
Personalkostnader	1 948 118	1 948 118
Resor	113 775	113 265
Tjänster	295 922	130 673
Avskrivningar	35 151	0
Summa	2 392 966	2 192 056

Tabellen ovan visar det bokförda utfallet av det tekniska biståndet för 2005.

I de redovisade beloppen i tabellen ingår:

- Personalkostnader (lön, skatt och sociala avgifter) är andel av kostnaden för enhetens personal (bl a för mottagande och granskning av ansökningar, del- och slutrapporter, begäran om kompletteringar etc.)
- Utbildning av personal, kontaktpersoner, upptaktsmöten för projekt, uppföljningsdagar etc.
- Resor till kommissionen, arbetsgruppmöten, för kontrollbesök, resor för möten
- Kostnader för finansiella kontroller enligt med EU-kommissionens beslut om genomförandebestämmelser av rådets beslut 2004/904/EG, kostnader för extern utvärdering samt kostnader för slutrapportering
- Kostnader för informationsspridning (faktablad, utskick av brev mm)
- Kostnader för utformning och tryckning av blanketter, beslutsprotokoll, webbinformation

I beloppen i tabellen ingår inte :

- Kontaktpersonernas arbetstid som har bekostats av Migrationsverket respektive Integrationsverket.
- Overheadkostnader som lokalhyra, städning, värme, el, webbtjänster, dator- och telefon, registrators- och växeltelefonitjänst, säkerhet, portokostnader, kontorsmaterial som har bekostats av Migrationsverket.

4. Information och reklam

Information om flyktingfonden och möjligheten att söka medfinansiering lockade 75 sökande 2005. Både Migrationsverkets och Integrationsverkets hemsidor användes för att sprida informationen liksom direktutskick till vissa målgrupper som kommuner, landsting, statliga myndigheter, frivilligorganisationer, kyrkor , m.fl.

Information till allmänheten om fonden finns på Migrationsverkets och Integrationsverkets hemsidor¹³. Där finns bakgrundsmaterial, som den aktuella svenska ansökan om medfinansiering, en sammanställning av beviljade projekt, oberoende utvärdering och slutrapport.

För potentiella projektägare finns faktablad om medfinansiering, ansökningsblankett samt blanketter för finansplan, projektplan och medfinansiering, som ska bifogas ansökan. För att underlätta rapporteringsarbetet för projekten finns även en sk ekonomihjälpreda och mall för ekonomirapport på hemsidan.

För dem som vill gå längre bak i tiden finns slutrapporter och oberoende utvärderingar från 2002 och framåt samt länkar till ansvariga kontaktpersoner vid Migrationsverket.

Det finns länkar till e-postlådorna hos samtliga personer, som arbetar med fonden. De är även tillgängliga per telefon för att svara på frågor, eller ta emot synpunkter från allmänhet, projektägare och andra intresserade.

Alla projekt ska visa EU-flagg

EU-symbolen finns på framträdande platser i Migrationsverkets lokaler. Förvaltningsorganisationen använder EU-symbolen på allt informationsmaterial om fonden, som faktablad, broschyrer, utställningsmaterial och information på Internet. Detsamma gäller vid muntlig information. EU-symbolen finns också på alla olika slags blanketter och formulär som tagits fram för fonden.

Samtliga projektägare informeras om kravet på att, i både tal skrift, tydliggöra att den Europeiska flyktingfonden är medfinansiär till projektet. Kravet på tydlig information om Europeiska flyktingfondens medfinansiering finns även med i den överenskommelse, som upprättas mellan projektägare och Migrationsverket vid beviljande av projektmedel. En EU-logotyp i olika filformat står till projektens förfogande via ERF:s sida på Migrationsverkets Internetplats www.migrationsverket.se

Uppmaning att komma in med projektförslag

Inför programår 2005, under september-november 2005 begärde Migrationsverket, via annonsering på den egna hemsidan och Integrationsverkets, in projektansökningar. Dessutom skickades information om fonden och ansökningsperioden ut via brev till ca 900 tänkbara projektägare som t ex kommuner, landsting, frivilligorganisationer m fl. Dessa marknadsföringsåtgärder ledde till att 75 ansökningar kom in. Av dessa beviljades 26 projekt medfinansiering från fonden och 25 projekt genomfördes eftersom ett projekt avbröts innan några pengar betalats ut.

---

¹³ Till 30 juni 2007 då Integrationsverket lades ned

Inkomna och beviljade ansökningar 2005

2005	
Totalt antal ansökningar	75
Beviljade	26
Avslag	43
Återkallade	6

Av tabellen framgår att 35 procent av ansökningarna beviljades. De vanligaste orsakerna till att ansökningar om medfinansiering avlogs var att projektet inte gällde ett prioriterat område (alternativt att det området redan täckts av andra projekt), ansökningarna har haft kvalitativa brister eller att projektet inte varit ett utvecklingsprojekt.

C. GENOMFÖRANDE AV PROGRAMMET

Arbetet med programåret 2005 startade redan 2004 och avslutades 2007 när slutrapporten överlämnades. Då hade 26 projekt med medel från programår 2005 genomfört eller påbörjat insatser inom områdena mottagning, integration och återvandring. Flertalet av dessa projekt är fleråriga och fortsatte verksamheten med påföljande års medel. De avslutades därför inte efter programår 2005.

1. Tidsplan

Arbetet med Europeiska flyktingfonden för 2005 startade redan under våren 2004 när arbetet med att formulera strategier och fastställa de nationella prioriteringarna inleddes. Under sommaren 2004 kom också beskedet från kommissionen om hur mycket medel Sverige kunde söka. Utifrån dessa förutsättningar sammanställdes därefter Sveriges ansökan om medfinansiering under sommaren 2005.

Det dröjde därefter till våren 2006 innan regelsystemet fastställdes. Det ledde till att projekten, som beviljades medfinansiering ur 2005 års fondmedel, kom igång förhållandevis sent, trots att fondens förvaltning delvis gick händelserna i förväg och gav preliminära besked om medfinansiering. Det första bindande beslutet om medfinansiering med 2005 års fondmedel kunde fattas först i maj 2006 eftersom regelsystemet ingår som en del av kontrakten mellan projekten och fonden. Besked om att 2005 års program godkänkts av kommissionen kom 1 september 2006

Långt innan dess hade emellertid möjligheten att söka projektmedel från Europeiska flyktingfonden annonserats, i september 2005. Sista dag för ansökan om medfinansiering var den 15 november och det första projektet startade sitt arbete strax före årsskiftet 2005/2006. Övriga projekt startade successivt under våren och sommaren med den sista projektstarten 1 september.

Slutdatum för det nationella programmet var den 31 december 2006, då även samtliga projekt avslutat den verksamhet de planerat genomföra under 2006 med medel för programår 2005. Det innebär alltså inte att projekten var avslutade i sin helhet eftersom de flesta var fleråriga.

2. Ekonomiska aspekter

Tidsbrist och sen projektstart ledde till att bara drygt hälften av de medel som ställts till fondens förfogande för programår 2005 kunde utnyttjas för medfinansiering.

I Sveriges ansökan om medfinansiering för 2005 låg den ansökta summan på 24 787 325 kronor. Det var den medfinansiering som Sverige planerade att utnyttja och av nedanstående tabell framgår hur medfinansieringen fördelats på de tre sakområdena mottagning, integration och återvandring.

Planerade, beviljade och slutligt utnyttjade ERF-medel i 2005 års fond samt antal projekt/sakområde

	Mottagning	Integration	Återvandring	Totalt
Planerade utgifter i ansökan(SEK)	10 643 661	10 643 661	3 500 003	24 787 325
Beviljad medfinansiering till projekt	3 159 135	13 866 802	2 162 467	19 188 404
Slutlig medfinansiering ERF	2 485 643	9 268 584	1 563 152	13 317 379
Antal projekt	8	16	2	26
Medel/projekt	310 705	579 286	781 576	

Den planerade fördelningen innebar att 43 procent skulle gå till projekt inom mottagning, 43 procent till integration och 14 procent till frivillig återvandring.

Av de medel som Sverige planerat att använda och som ställts till fondens förfogande, utnyttjades bara 54 procent. Det var i första hand på området mottagning, som väsentligt mindre utvecklingsarbete än planerat kom till stånd. En bakomliggande orsak till det var att Migrationsverket föll bort som möjlig projektägare samtidigt som verket ansvarar för just asylprövning och -mottagning. Det ledde till att fördelningen mellan sakområdena också blev en annan än planerat; 70 procent av den slutliga medfinansieringen gick till integrationsprojekt medan drygt 18 procent gick till mottagning och 14 procent till återvandring.

Det finns flera orsaker bakom den låga nyttjandegraden bl a att medlemsstaterna relativt sent fick slutliga besked från kommissionen kring regelverk och hantering av fonden. En annan betydelsefull orsak är att de ansökningar, som kom in efter utlysningen av medel för programår 2005, inte höll den kvalitet fonden hade hoppats på. Detta gällde särskilt på området asylmottagning.

Vidare var de ansökningar, som kom in och tillstyrktes i beredningsprocessen, inte så kompletta att de kunde få medel och starta omgående. Det krävdes en stor arbetsinsats av Migrationsverkets och Integrationsverkets experter i den operativa arbetsgruppen – och även från stödmottagarnas sida – innan kontrakt kunde skrivas och projektens verksamheter kunde starta. Brist på tid blev därmed en viktig orsak till att programårets medel inte kunde förbrukas planenligt.

a) Tabell för ekonomisk rapport – se bilaga E.

b) Betalningar mottagna från kommissionen

Av följande tabell framgår vilka betalningar som mottagits från kommissionen.

Belopp EUR	Datum	Månadens växelkurs	Belopp SEK	Faktisk växelkurs	Faktiskt erhållet	Differens
1 464 758,23	2006-09-22	9,252	13 551 943,14	9,206	13 484 564,27	67 378,87

3. Genomförande av programåtgärder

Samverkan är en ledstjärna i 80 procent av projekten. I flera projekt gäller det att få alla ansvariga myndigheter inom asylprocessen eller inom introduktionen att fungera bättre tillsammans. Andra projekt försöker få myndigheter och frivilligorganisationer att samarbeta. Hälso- och sjukvården för asylsökande och kommunmottagna ägnas mycket arbete i 2005 års projekt.

Med kommissionens riktlinjer för strategier och prioriteringar samt de nationella prioriteringarna som grund, annonserades möjligheten att söka medfinansiering ut bl.a. på Migrationsverkets och Integrationsverkets hemsidor.

När ansökningstiden gick ut den 15 november 2005 hade 75 ansökningar kommit in. Av dessa beviljades 26 medfinansiering men ett av projekten (ERF 51-005-01) avbröts innan några pengar betalats ut från fonden. Totalt var det 25 projekt som tilldelades medel ur 2005 års fond och som påbörjade sina aktiviteter under 2006.

Ett projekt avslutades och två avbröts

Alla projekt, utom ett (ERF 51-003) var fleråriga projekt, dvs. de beräknades fortsätta arbeta efter december 2006, vilket var det sista datum då 2005 års pengar kunde användas. Förutom det projekt som avbröts redan innan några pengar betalats ut, kom ytterligare ett projekt att avbrytas i förtid (ERF 51-004) och efter projektets första etapp. Projektledaren fick ett uppdrag i utlandet och kunde inte fullfölja sitt uppdrag.

Få statliga projektägare när Migrationsverket uteblev

Både statliga, regionala och kommunala myndigheter har möjlighet att söka och få medfinansiering från ERF liksom privata intressenter som organisationer, stiftelser och företag.

Drygt hälften av 2005 års projekt hörde till den privata sektorn, dvs. de genomfördes av organisationer, stiftelser eller företag. Bland organisationerna återfanns exempelvis Röda Korset, Rädda Barnen, Barnens Rätt i Samhället(BRIS), Sveriges Kristna Råd och Broderskapsrörelsen men

även flera folkbildningsorganisationer fanns representerade; Studieförbundet Bilda, Sensus studieförbund och Studieförbundet.

En stiftelse – Kvinnoforum – fanns med bland projektägarna och tre privata företag; Prosodia AB, DeWit Design AB och Happy Zingo AB.

Kommunala instanser eller kommuner var projektägare i sex av utvecklingsprojekten och två landsting och ett regionförbund drev egna projekt. Vidare var två statliga myndigheter – Institutet för psykosocial medicin och Centrum för Europaforskning vid Göteborgs universitet – ägare till ett par omfattande och fleråriga projekt, som startade med hjälp av medfinansiering från 2005 års fondmedel.

Migrationsverket, som året innan drev flera utvecklingsprojekt som medfinansierades av ERF I, lyste helt med sin frånvaro bland 2005 års projekt. Anledningen var att Migrationsverket, med den organisatoriska tillhörighet, som fondens förvaltning fått inom verket, bedömde att jäv förhindrade verket från att söka medfinansiering. Verket fanns däremot med som medfinansierare i fyra projekt (ERF 51-015-01, ERF 51-020-01, ERF 51-023-01 och ERF 51-024-01).

Fördelning av projektägare per sektor

Sektor	Mottagning	Integration	Återvandring	Summa
Statlig	1	1		2
Regional	1	3		4
Lokal	1	4	1	6
Privat	5	8	1	14
Summa	8	16	2	26

a) Beskrivning av de praktiska och konkreta metoder som använts vid genomförandet av de insatser som planerats i det nationella årliga programmet

Inom samtliga tre sakområden där ERF II verkar – asylmottagning och – prövning, integration och återvandring – underströks vikten av samverkan i Sveriges programansökan 2005.

Inom både mottagning, integration och återvandring är många aktörer inblandade. Flera myndigheter är exempelvis ansvariga för olika insatser som riktar sig till asylsökande. Migrationsverkets ansvarar för att erbjuda boende medan landstingen ansvarar för de sökandes sjukvård och kommunerna för de asylsökande barnens skolgång.

Inom sakområdet integration är mängden berörda myndigheter ännu större även om Sveriges kommuner har något av en nyckelroll för dem som tagits emot inom ramen för det kommunala flyktingmottagandet. Också vid frivillig återvandring finns det flera aktörer, som i olika utsträckning är berörda.

Förutom de aktörer, som har formellt ansvar för olika delar av mottagning, integration och återvandring, spelar det civila samhällets många frivilliga organisationer en viktig roll. Med sitt personliga och ideella engagemang, kan frivilligorganisationerna tillföra andra kvaliteter än de ansvariga myndigheterna. Det finns därför inom samtliga sakområden en strävan efter att öka deras medverkan.

Samverkan en förutsättning för effektivitet

Sveriges motivering för att genomföra insatser inom de tre sakområdena var att asylprocessens, återvandringens och etableringsperiodens effektivitet för både individ och samhälle skulle utvecklas. Hur väl mottagnings-, integrations- och återvandringensinsatserna i sin helhet fungerar är till stor del beroende av de många berörda aktörernas förmåga att samarbeta med varandra. Därför har också projekt, som syftar till samverkan för att förbättra processerna, varit extra intressanta vid urvalet av projekt som medfinansierats av flyktingfundsmedel.

Med flera aktörer engagerade i projekten ökar, enligt tidigare erfarenheter av arbetet med flyktingfonden, dessutom både kraften och kreativiteten i projekten och därmed också projektens effekter.

80 procent av projekten var samverkansprojekt av något slag

Av 2005 års projekt kan 21 betecknas som samverkansprojekt av något slag, vilket är lika stor andel som föregående år. Inom integrationsområdet handlar samverkansprojekten ofta om att förbättra samverkan mellan de statliga, regionala och lokala myndigheter som ansvarar för introduktionen av kommunmottagna flyktingar m.fl.

I regionförbundet Östsams (ERF 51-008-01) fall berörs både lokala, regionala och statliga myndigheter liksom frivilligorganisationer. Andra projekt som Mottagningen Solrosen i Södertälje (ERF 51-019-01) eller Akademikerspåret (ERF 51-017-01) inriktar sig istället på samverkan mellan lokala instanser inom en kommun och mellan utbildningsanordnare i fyra kommuner.

Samverkan myndighet-organisation i en tredjedel av projekten

I cirka en tredjedel av projekten inriktar sig samverkan på att i ett eller annat avseende få myndigheter och frivilligorganisationer att samverka medan fyra av projekten försöker utveckla samverkan mellan flera organisationer eller flera organisationer genomför projekten tillsammans.

I alla de tjugo samverkansprojekten drivs också själva projektet i samverkan mellan två eller flera intressenter. I ytterligare några utvecklingsprojekt genomförs visserligen projektet av en ensam projektägare, exempelvis Röda Korset (ERF 51-031-01) eller BRIS (ERF51-012-01), men resultaten är de angelägna att sprida till exempelvis de myndigheter som ansvarar för asylprövningen.

Myndigheter målgrupp för organisationer

Röda Korset genomför en kartläggning av vilka insatser som görs i landet av olika berörda aktörer när det gäller att förebygga ohälsa bland asylsökande. Utifrån kartläggningens resultat vill sedan Röda Korset öppna en dialog med aktörerna om brister och förbättringsmöjligheter. Målgrupper för projektet är följaktligen alla de myndigheter som har en roll att spela i det förebyggande hälsoarbetet; landsting, kommuner, Migrationsverket, frivilligorganisationer och Svenska kyrkan.

BRIS – Barnens rätt i samhället – ägnar sig åt att kartlägga brister i tillämpningen av barnkonventionens begrepp ”barnets bästa” och urskilja förbättrings- och fortbildningsbehov. I ett nästa steg skräddarsys utbildningsinsatser och utrymme för diskussion skapas för berörda personalkategorier. Aktiviteterna riktar sig till personal i olika yrkesgrupper som möter barn i den svenska asylprocessen. Det kan röra sig om poliser, handläggare eller beslutsfattare på Migrationsverket, personal i frivilligorganisationer, advokater, jurister, socialtjänst, skolhälsovård och skolpersonal m.fl.

De flesta projekt utvecklar metoder

I de nationella prioriteringarna i programansökan för 2005 efterlystes – förutom utveckling av berörda aktörers gemensamma ansvar inom hela asyl- och introduktionsprocessen – också effektiviserande metoder och modeller och forskningsinsatser för att identifiera brister och behov inom sakområdena.

2005 års projekt har i de allra flesta fall ägnat sina krafter åt att utveckla metoder och modeller inom samtliga sakområden. Nitton av de 26 beviljade projekten har metod/modellutveckling på programmet och det är ett brett spektrum av problem som de har givit sig i kast med. Dit hör exempelvis att utveckla metoder/modeller för

- medborgarkontorsverksamhet i Bosnien Hercegovina (ERF 51-001-01)
- att underlätta arbetsmarknadsinträde för kommunmottagna (ERF 51-003-01)
- samverkan mellan organisationer på trons grund och myndigheter som arbetar med introduktion av kommunmottagna (ERF 51-006-01)
- skolinledning för sent anlända elever (ERF 51-007-01)
- regional samverkan i introduktionen (ERF 51-008-01)
- värdegrundsarbete bland nyanlända (ERF 51-009-01)
- livsfrågesamtal bland nyanlända muslimer (ERF 51-010-01)
- kompetensutveckling för personal som möter barn i asylprocessen (ERF 51-014-01)
- stöd och utbildning till återvändrare som vill bli nyföretagare (ERF 51-015-01)
- svenskundervisning i akademisk miljö för invandrade akademiker (ERF 51-017-01)

- inlärnin g av muntlig svenska med bra uttal (ERF 51-018-01)
- kommunal verksamhet för asylsökande familjer (ERF 51-019-01)
- kompetensutveckling för myndigheter som prövar kvinnors asylskäl (ERF 51-020-01)
- samhällsinformation på modersmålet för nyanlända (ERF 51-021-01)
- att använda spel- och dokumentärfilm som material för diskussion om flyktingfrågor bland ungdomar (ERF 51-022-01)
- stöd till nyanlända föräldrar med barn som lider av neuropsykiatriska funktionshinder (ERF 51-023-01)
- rehabilitering av asylsökande med posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) (ERF 51-024-01)
- samverkan mellan samtliga aktörer i introduktionen för att möta nyanländas vårdbehov under pågående introduktion (ERF 51-030-01)
- förbättra hälsosituationen för asylsökande genom att identifiera brister och lösningar och sprida goda exempel (ERF 51-031-01)

Ett fåtal projekt ger sig på strukturerna

Ett mindre antal av projekten har ambitionen att försöka påverka de strukturer som ligger till grund för exempelvis det kommunala mottagandet och asylprövningen.

Institutet för Psykosocial medicin har i sitt projekt (ERF 51-002-01) ambitionen att långsiktigt och över hela landet förändra samverkan mellan den kommunala introduktionen och landstingen, som ansvarar för hälso- och sjukvården för kommunmottagna.

Uppsala läns landsting har likartade mål i sitt utvecklingsprojekt Horizont (ERF 51-030-01) där de först arbetar fram riktlinjer och vårdprogram och genomför dem i samverkan med introduktionen i det egna landstinget. Därefter förs metoder och utbildning vidare till ett grannlän innan projektet siktar på hela landet.

Regionförbundet Östsam (ERF 51-008-01) har redan under tidigare projektperioder arbetat med att bygga upp och förankra ett regionalt samarbete mellan länets kommuner och landstinget när det gäller introduktionen för nyanlända. Med medfinansiering från 2005 års fondmedel går man nu vidare med att omsätta den regionala handlingsplanen i praktisk handling och följa hur den fungerar för hundra nyanlända kommunmottagna och hur de kan utgöra en resurs för hela länet. Med ett regionalt istället för ett kommunalt mottagande är förhoppningen att bättre kunna möta och introducera de nyanlända. Därmed kan samhället också snabbare tillgodogöra sig de resurser i form av utbildning och yrkeserfarenhet de kommunmottagna för med sig.

Center för traumatisk stress inom Landstinget i Värmland påbörjar ett projekt (51-004-01) som riktar sig till ett 60-tal personer som fått avslag på

sina asylansökningar och gått under jorden och därefter beretts ny prövning. Förutom att projektet erbjuder de personer, som behöver det, psykiatrisk vård på kort sikt så har projektet även ambitionen att förbereda berörda vårdinstanser i länet för att möta gruppens långsiktiga vårdbehov.

Ytterligare en del i projektet är av mera analyserande karaktär; kartläggningen av de gömda, som givit sig till känna, förväntas ge ”underlag för en humanare asylprocess”. Projektet avbröts i förtid sedan projektledaren flyttat utomlands och endast en första etapp genomfördes. I den första etappen gjordes bl.a. en kartläggning av gruppen och utifrån denna kartläggning presenterade projektet – utanför det ERF-stödda projektets ram – en rapport. Den innehöll bl.a. förslag för fortsatt diskussion med stor strukturell räckvidd för hela asylsystemet.

Stiftelsen Kvinnoforum tillhör de projektägare, som redan under tidigare programperioder arbetat med utvecklingsarbete exempelvis rörande offer för människohandel. Även då gällde det strukturellt inriktat arbete där alla berörda myndigheter samlades kring kompetensutveckling och utarbetande av gemensamma handlingsplaner och samverkan. Med hjälp av 2005 års flyktingfondsmedel tar Kvinnoforum itu med ett liknande arbete, denna gång med hedersrelaterat våld i fokus. (ERF 51-011-01).

Södertälje kommun utvecklar en verksamhet som ska komplettera de insatser för asylsökande som kommunen ansvarar för. (ERF 51-019-01) Projektet är mycket praktiskt inriktat och erbjuder en mottagningsverksamhet med stöd och aktiviteter riktade till asylsökande familjer. Den strukturella aspekten av projektet ligger i att det prövar att arbeta med ett kommunalt helhetsansvar för asylsökande, som varken förutsätts i gällande lagstiftning eller ersätts av staten. Enligt gällande lagstiftning är det staten, genom Migrationsverket, som ansvarar för de asylsökandes organiserade sysselsättning.

Ny utlänningslag analyseras utifrån flera perspektiv

Projekt som identifierar brister och behov inom sakområdena tillhörde de inriktningar som efterlystes när 2005 års fondmedel annonserades. Det var en prioritering som bl.a. 2004 års NGO-Forum lyfte fram och en dryg handfull av projekten bidrar också med analyserande arbete.

Ett par av projekten har direkt anknytning till den nya utlänningslag som trädde i kraft 31 mars 2006. Svenska Röda Korset, Region Syd, följer upp hur asylsökande kvinnor bedöms inom asylprövningen sedan den nya lagen trädde i kraft (ERF 51-020-01) medan BRIS (Barnens rätt i samhället) gör en uppföljning av hur barns egna asylskäl beaktas i asylprocessen. (ERF 51-014-01).

Broderskapsrörelsen i samverkan med FARR (Flyktinggruppernas och asylgruppernas riksråd) arbetar i sitt projekt (ERF 51-013-01) med att ta fram ett kunskapsunderlag som belyser de olika aktörernas roller i den nya asylprocessen. Underlaget ska därefter användas för att främja dialogen

mellan frivilligorganisationer och myndigheter och ytterst till att utveckla asylprocessen.

Landstinget i Värmland, Center för traumatisk stress, påbörjar ett projekt som syftar till att kartlägga hälsan hos de barn, som under väntan på uppehållstillstånd uppvisat uppgivenhetssymptom. Eftersom förekomsten och förekomsten av ”apatiska barn” i asylprocessen varit mycket omdiskuterad vill projektet öka kunskaperna genom uppföljande intervjuer med barnen och föräldrarna efter att de beviljats uppehållstillstånd. (ERF 51-005-01) Projektet går emellertid inte att genomföra eftersom de aktuella familjerna inte ville medverka, något som projektet menar berodde på en pågående massmediedebatt om de apatiska barnen. Projektet avvecklades innan några medel ur flyktingfondens program för 2005 hade betalats ut.

Slutligen har ett omfattande flerårigt forskningsprojekt (ERF 51-025-01) startat inom Centrum för Europaforskning vid Göteborgs Universitet. Asylsökande barns välfärd, hälsa och välbefinnande står i centrum för ett antal forskningsprojekt i samverkan mellan Sociologiska och Socialantropologiska institutionen liksom Nordiska Högskolan för Folkhälsovård.

Blygsam ökning av analyser och forskning

Med sex projekt som har en analyserande ansats eller forskningsinriktning är ökningen, jämfört med 2004, mycket blygsam. De svårigheter som konstaterades för ERF I, när det gällde att medfinansiera rena forskningsprojekt, kvarstår även för ERF II. Det är de kolliderande principerna för beräkning av overheadkostnader som ställer till bekymmer.

Medan svenska universitet och högskolor normalt beräknar sina kostnader för gemensam administration, lokaler mm som ett schabloniserat pålägg så godtas inte sådana schabloniserade kostnader som underlag för medfinansiering enligt ERF II:s reglesystem. Det leder till stora svårigheter för fondens förvaltning att medfinansiera forskningsprojekt i den utsträckning som vore önskvärt.

Prioriteringar och projekt inom de tre sakområdena

I de följande tabellsammanställningarna framgår vilka arbetsområdena, som pekats ut som angelägna att utveckla inom respektive sakområde i det årliga programmet för 2005. Därutöver framgår vilka utvecklingsprojekt som verkat inom de olika arbetsområdena med hjälp av medfinansiering.

MOTTAGNING

Sakområdet mottagning omfattar projekt, som utvecklar asylmottagning, asylprövning och återvändande för sökande som har fått avslag på sina asylansökningar och ska lämna landet. Åtta projekt startade inom sakområdet.

I programansökan för 2005 har nio arbetsområden identifierats där fonden i första hand ville medfinansiera utvecklingsprojekt men bara inom fyra av områdena arbetade utvecklingsprojekt med 2005 års pengar.

Ett mycket angeläget arbetsområde – som fanns med redan i ERF I– gäller återvändandearbetet, där utvecklingsprojekt för att ta ”ett samlat grepp i återvändandearbetet i syfte att minska behovet av tvångsmässiga avvisningar” hade efterlysts. Några utvecklingsprojekt som fonden kunnat medfinansiera har emellertid inte funnits och ett tungt vägande skäl är att det varken finns något intresse eller några egna medel att satsa, bland de institutioner och organisationer som är fondens intressenter. Få, om ens några, frivilligorganisationer har så starkt intresse av att utveckla återvändandearbetet att de är beredda att skjuta till av egna pengar eller egen arbetstid. Några institutioner, utanför Migrationsverket, som har intresse av återvändandearbetet finns knappast heller. Migrationsverket kunde inte heller, på grund av den jävsproblematik, som redovisats tidigare, ansöka om medel. Inga utvecklingsprojekt tog följaktligen något ”samlat grepp om återvändandearbetet”.

Ytterligare tre arbetsområden blev utan utvecklingsprojekt av samma eller liknande skäl; ”Analyser och prognoser rörande nya grupper asylsökande”, ”Tidiga och kvalitetssäkrade individuella handlingsplaner för att effektivisera väntetiden oavsett utgången i asylärendet” och ”Effektivare spridning av goda projektresultat inom Migrationsverket och till samverkanspartners”. Alla tre arbetsområdena har i första hand, eller kanske enbart, relevans för Migrationsverket och när Migrationsverket inte kan söka medfinansiering ur fonden finns det inga andra intressenter.

Svårt att planera för utveckling mitt i pågående förändringar

Det femte arbetsområdet, som saknade utvecklingsprojekt var ”Insatser med sikte på de ensamkommande barnens speciellt utsatta situation och för att möta deras behov av stödjande familjenätverk i Sverige och i hemlandet”. Under den tid då 2005 års fondmedel kunde sökas och användas, dvs. 2005 och 2006, höll omhändertagandet av ensamkommande asylsökande barn på att stöpas om från grunden. Migrationsverkets tidigare ansvar för att bereda barnen boende under den tid som prövningen av deras asylansökan pågick höll på att föras över till kommunerna. Förhoppningarna var i det skedet stora att många av bristerna i omhändertagandet av de ensamkommande barnen skulle undanröjas i och med det förändrade huvudmannaskapet. Det är svårt att i ett sådant övergångsskede formulera meningsfulla utvecklingsprojekt. Det gamla som man lämnar finns ingen anledning att förändra och det nya har man ännu inga erfarenheter av. I viss utsträckning kan emellertid erfarenheterna från de projekt, som ägnar sig åt asylsökande barn även komma de ensamma asylsökande barnen till godo.

Det kan tilläggas att när prioriteringarna och arbetsområdena för 2005 fastställdes var inte den förändrade organisationen för fondförvaltningen (den som sedan omöjliggjorde att verket kunde söka medfinansiering) känd.

Inte heller var beslutet om nytt huvudmannskap för mottagandet av ensamkommande asylsökande barn fattat.

Arbetsområden och utvecklingsprojekt inom sakområdet mottagning (asylmottagning och asylprövning inklusive återvändande)

Prioriterade arbetsområden	Aktiviteter	Projektnummer
Insatser som medverkar till att utveckla berörda aktörers gemensamma ansvar inom hela asylprocessen	Genom litteratur- och fallstudier, medföljande observationer och intervjuer kartlägga utbildningsbehov hos asylmyndigheterna avseende tillämpningen av principen om barnets bästa och därefter erbjuda utbildning och diskussionsforum.	ERF-012-01 BRIS
Forskningsinsatser för att utveckla nya metoder för att förbättra asylprocessen	Kartläggning, utvärdering och jämförelse med tidigare kartläggning avseende barns asylskäl. Resultaten återförs till Migrationsverket och migrationsdomstolarna. Publicering av rapport och seminarier.	ERF-014-01 Rädda Barnen
	Dossierstudier och intervjuer för att se hur kvinnors asylskäl utreds och beaktas efter införandet av ny utlänningslag.	ERF-020-01 Svenska Röda Korset, Region Syd
	Öka kunskaperna om vad som påverkar asylsökande barns välfärd, hälsa och välbefinnande i den lokala praktiken, hur internationella instrument och EU-lagstiftning påverkar den nationella politiken och hur barns rättigheter förstås av olika aktörer.	ERF-025-01 Centrum för Europaforskning
Insatser med sikte på de ensamkommande barnens speciellt utsatta situation och för att möta deras behov av stödjande familjenätverk i Sverige och i hemlandet		
Analyser och prognoser rörande nya grupper asylsökande		

Samverkan mellan sakmyndigheter och organisationer för att utveckla metoder och modeller för att tidigt möta den enskilde asylsökandes behov	Utbildning för att öka kompetensen inom kyrkor och trossamfund inför mötet med asylsökande, nätverksbyggande och bildande av nationell temagrupp där även myndighets företrädare ingår.	ERF-006-01 Sveriges Kristna Råd
	Öka kunskapen om asylprocessen hos både asylsökande och organisationernas medlemmar och skapa lokala arbetsgrupper tillsammans med FARR. Anordnande av seminarier med olika teman för organisationer och berörda myndigheter för att främja dialogen.	ERF-013-01 Broderskapsrörelsen
	Bygga upp en mottagning för asylsökande familjer där myndigheter och organisationer samverkar för att ge stöd och information och anordna meningsfull sysselsättning under asyلتiden	ERF-019-01 Södertälje kommun
Tidiga och kvalitetssäkrade individuella handlingsplaner för att effektivisera väntetiden oavsett utgången i asylärendet		

Tidiga och samordnade insatser av samtliga aktörer kring kvinnor, barn och andra utsatta grupper (exempelvis personer som utsatts för våld, övergrepp och omänsklig behandling i krig, på flykt och/eller i andra traumatiska situationer)	Kartläggning av den psykiska hälsan hos 61 f.d. gömda som givit sig till känna, upprättande av vårdplaner för dem med behov samt remiss till vård.	ERF -004-01 Center för traumatisk stress
	Behovsanpassade utbildningar om tillämpningen av ”barnets bästa” i asylprocessen, föreläsningar, studiecirkel, arbetsplatsdiskussioner, workshops, webbaserat diskussionsforum, publikation med ”goda exempel”.	ERF 012-01 BRIS
	De rapporter som sammanställs efter dossierstudier och intervjuer ligger till grund för seminarier riktade till berörd personal, som belyser hur kvinnors asylskäl beaktas.	ERF-020-01 Svenska Röda Korset, Region Syd
	Flerårigt forskningsprojekt med många olika inriktningar, se ovan, som har barn i fokus.	ERF-025-01 Centrum för Europaforskning
Ett samlat grepp i återvändandearbetet i syfte att minska behovet av tvångsmässiga avvisningar		
Effektivare spridning av goda projektresultat inom Migrationsverket och till samverkanspartners		

Många intresserade sig för utsatta grupper

Fyra av projekten inriktade sig på att utveckla tidiga och samordnade insatser för utsatta grupper och i två av projekten (ERF 51-012-01 och ERF 51-025-01) berör det asylsökande barn. Barnens rätt i samhället (BRIS) vill gå ”från ord till handling” när det gäller Barnkonventionens begrepp ”barnets bästa” och hur det tillämpas i asylprocessens olika delar och av dem som är berörda.

I det omfattande forskningsprojektet ”Asylsökande barns välfärd, hälsa och välbefinnande” följer man barnen genom hela processen från uppbrottet från hemlandet till återvändandet eller uppehållstillståndet i Sverige. I båda projekten är ambitionen att påverka alla dem som möter de asylsökande

barnen genom utbildningar, seminarier mm eller genom att ge underlag för bra rutiner (good practicies).

Två andra projekt intresserar sig för den psykiska hälsan hos avvisade personer som gått under jorden och senare fått sin sak prövad enligt den tillfälliga lagen (ERF 51-004-01) och för hur asylsökande kvinnors asylskäl beaktas sedan en ny utlänningslag trätt i kraft (ERF 51-020-01).

Det förstnämnda projektet avbröts efter en första etapp men Svenska Röda Korsets Region Syd arbetar vidare med sitt projekt. I ett första steg koncentreras projektet på dossierstudier av ärenden som rör asylsökande kvinnor. Tanken är sedan att resultatet ska jämföras med liknande studier som gjorts när den tidigare utlänningslagen tillämpades. I nästa steg av arbetet räknar projektet med att använda sina resultat som underlag för seminarier med berörd personal på Migrationsverket och migrationsdomstolarna. Allt för att öka kompetensen när det gäller att handlägga asylansökningar från kvinnor.

Forskningsinsatser och forskningsansatser i tre projekt

Forskningsinsatser, som kan öka kunskaperna inom olika delar av asylprocessen, har efterlysts vid flera tillfällen. Samtidigt har det funnits strukturella problem för universitet och högskolor att få medfinansiering från flyktingfonden. (Vari dess problem består har beskrivits tidigare). Ett större forskningsprojekt vid Centrum för Europaforskning vid Universitetet i Göteborg (ERF 51-025-01) har emellertid kunnat medfinansieras av 2005 års medel. Forskningsprojektet, som är flerårigt, är inriktat på att öka kunskaperna om vad som påverkar asylsökande barns välfärd, hälsa och välbefinnande i alla led av processen samt samspelet mellan internationella instrument, nationell lag och den praktiska tillämpningen. Ytterligare ett par projekt arbetar med forskningsinriktning, utan att vara forskningsprojekt knutna till någon akademisk institution. Det gäller det redan tidigare beskrivna projektet ”Kvinnor och den svenska asylprocessen”, som bedrivs av Svenska Röda Korsets Region Syd (ERF 51-020-01) och Rädda Barnens projekt ”Barns egna asylskäl – uppföljande kartläggning 2007” (ERF 51-014-01).

I båda projekten görs studier av asylprövningen för de utvalda grupperna och jämförelser med undersökningar från den tidigare utlänningslagens tid. Båda projekten vill också använda sina resultat för att förbättra handläggningen av de aktuella ärendetyperna genom att föra tillbaka resultaten av undersökningarna och anordna seminarier eller andra kompetenshöjande insatser för den personal som är berörd.

Metoder för tidiga möten i samverkan myndigheter – organisationer

Tre av 2005 års projekt försöker på olika sätt utveckla metoder och modeller för att tidigt möta den enskilde asylsökande och samtidigt åstadkomma en samverkan mellan sakmyndigheter och organisationer. Både Sveriges Kristna Råd och Broderskapsrörelsen driver projekt (ERF51-006-01 och ERF 51-013-01) där de vill öka kunskap och kompetens inom kyrkor och

trossamfund, den egna och samverkande organisationer och bland asylsökande. Det är den svenska asylprocessen som står i centrum för kunskapsuppbyggandet i bägge projekten och båda har också planer på att dra in de berörda myndigheterna i sitt arbete. Medan Sveriges Kristna Råd vill formera en nationell temagrupp där även myndighetsföreträdare ingår så siktar Broderskapsrörelsen och FARR (Flykting och asylkommittéernas riksråd) på att anordna seminarier med olika teman där en dialog skapas mellan organisationer och myndigheter.

Södertälje kommun bygger samverkan mellan myndigheter och organisationer på det lokala planet när de i sitt projekt Solrosen (ERF 51-019-01) prövar en kommunal verksamhet riktad till asylsökande som bor i eget boende i kommunen. Förutom att flera kommunala instanser ingår i samverkan utvecklas samarbetet med Migrationsverket liksom med Svenska Kyrkan och Rädda Barnen.

INTEGRATION

Inom sakområdet integration beviljades 16 projekt medfinansiering från fonden och 15 projekt arbetade under 2005 och 2006. Ett projekt (ERF 51-005-01) avslutades innan några pengar hade betalats ut.

Som tidigare har beskrivits hade den svenska fondförvaltningen först arbetat fram nationella prioriteringar som täckte samtliga tre sakområden, och därefter – på uppmaning – kompletterat med arbetsområden fördelade på respektive sakområde. Det ledde till att det i 2005 års godkända programansökan finns dubbla uppsättningar med prioriteringar inom integrationsområdet; dels fyra prioriterade arbetsområden, dels de övergripande nationella prioriteringarna, som gäller samtliga sakområden.

Två projekt ville ge tidiga kontakter med svenskt arbetsliv

Inom tre av de fyra prioriterade arbetsområdena arbetade sammanlagt fem olika utvecklingsprojekt. Två av projekten strävade efter att ge individen tidiga och relevanta kontakter med svenskt arbetsliv. I Regionförbundet Östsams projekt (ERF 51-008-01) gällde det att fördjupa ett redan tidigare påbörjat samarbete mellan 13 kommuner genom att exempelvis arbeta med gemensamma metoder för att kartlägga de kommunmottagnas yrkesbakgrund, göra yrkesbedömningar och ge branchpresentationer liksom genomföra gemensamma handledarutbildningar.

Även Luleå vuxenutbildnings projekt (ERF 51-017-01) bygger på samarbete mellan flera kommuner. I det fallet är det fyra kommuner som slagit sig ihop för att bättre ta vara på de kommunmottagna med akademisk utbildningsbakgrund. Var för sig har kommunerna svårt att utveckla och genomföra skraddarsydda program för de nyanlända akademikerna – de är för få – men tillsammans utvecklar de fyra kommunerna ett program för svenskundervisning som är knutet till universitetet i Luleå. Tanken är att man kan göra språkinläringen effektivare genom anpassning till elevernas tidigare utbildning, samtidigt som vistelsen i en akademisk miljö kan ge inspiration till att ta del av det övriga kursutbudet.

Två projekt erbjöd kontakter med svenskt föreningsliv

Värdet av personliga kontakter för att hitta arbete har ofta understrukits och för invandrare som just bosatt sig i en kommun kan bristen på sådana kontakter vara ett handkapp. Två av ERF-projekten försöker på olika sätt bidra till att kommunmottagna kommer i kontakt med föreningslivet, som kan vara en bra plats för att knyta de första "svenska" kontakterna.

Vantörs stadsdelsförvaltning organiserar s.k. "yrkesguider"; frivilliga som rekryteras bl.a. från det lokala föreningslivet och som "paras ihop" med kommunmottagna med likartad yrkesbakgrund (ERF 51-003-01). Tanken är att yrkesguiderna ska kunna stötta den nyanlände i jobbsökandet genom att tipsa om vägar att söka jobb och eventuellt även kunna bistå med kontakter som i bästa fall kan leda till praktikplats eller anställning.

Studieförbundet Sensus fortsätter att utveckla samarbetet med det muslimska studieförbundet Ibn Rushd och med flera mål i sikte. Det handlar både om att långsiktigt stödja och ge Ibn Rushd och dess företrädare så mycket erfarenhet och kunskap om svensk folkbildningsverksamhet att de kan bilda ett statsbidragsberättigat studieförbund samt att utveckla studieverksamhet som bidrar till att minska avståndet mellan grupper och kulturer i landet. Flera typer av livsfrågecirklar utvecklas och genomförs i former som gör att muslimer och ickemuslimer möts. En samverkan med det kommunala flyktingmottagandet eftersträvas också där de båda studieförbunden tillsammans dels erbjuder cirklar för kommunmottagna, "Att leva som muslim i Sverige", dels folkbildningskoncepten "Vuxendialog" och "MOD" (Mångfald och dialog) för dem som arbetar med flyktingmottagning och integration.

Modell byggs för sent anlända elevers skolintroduktion

Projekt där kvinnors respektive barns och ungdomars förutsättningar att nå delmålen för introduktionen lyfts fram har efterlysts i 2005 års program. Stadsdelsförvaltningen i Gunnared har hörsammat kallelsen när det gäller barnen och startat ett projekt som syftar till att utarbeta en modell för skolintroduktion för elever mellan 12-14-år (ERF 51-007-01). För elever som gör sin entré i den svenska skolan så sent under grundskoletiden är svårigheterna stora att hinna skaffa sig de språk- och ämneskunskaper som krävs för gymnasiebehörighet. Många av dessa elever har hittills misslyckats och därför är Gunnareds satsning på att hitta en fungerande modell mycket intressant.

Något projekt som gör motsvarande arbete med inriktning på kommunmottagna kvinnors introduktion och som medfinansierades av ERF-medel för 2005 finns inte.

Arbetsområden och utvecklingsprojekt inom sakområdet integration

Prioriterade arbetsområden	Aktiviteter	Projektnummer
Projekt som ger individen tidiga och relevanta kontakter med svenskt arbetsliv	Fördjupat samarbete mellan kommunerna avseende ex.vis kartläggning av yrkesbakgrund, yrkesbedömningar, branschpresentationer handledarutbildning mm.	ERF 51-008-01 Regionförbundet Östsam
	Utveckling av svenskundervisning i akademisk miljö för kommunmottagna akademiker	ERF 51-017-01 Luleå vuxenutbildning
Projekt som ger individen utökat kontaktnät genom svenskt föreningsliv som bidrar till att effektivisera introduktionen	Frivilliga yrkesverksamma personer rekryteras genom föreningar och annonsering för att stödja nyanlända med liknande yrkesbakgrund under introduktionen.	ERF 51-003-01 Vantörs stadsdelsförvaltning
	Bygga upp folkbildningsverksamhet bland muslimer genom livsfrågecirklar samt etablering av folkbildningskoncepten Vuxendialog och MOD i flyktingmottagandet.	ERF 51-010-01 Sensus studieförbund
Projekt där kvinnors förutsättningar att nå delmålen för introduktionen tydligt lyfts fram		
Projekt där barns och ungdomars förutsättningar att nå delmålen för introduktionen lyfts fram	En modell för skolinledning för elever mellan 12-14 år prövas i en förberedelseklass.	ERF 51-007-01 Stadsdelsförvaltningen i Gunnared

Förutom de fem projekt, som arbetar inom de utpekade arbetsområdena, har ytterligare tio projekt beviljats medfinansiering. Samtliga arbetar med utvecklingsprojekt inom de områden som utpekats i de övergripande prioriteringarna. Projektens arbete tangerar ofta mer än en av prioriteringarna.

Övriga projekt inom sakområde integration, som ryms inom de övergripande prioriteringarna men inte inom de utpekade arbetsområdena		
Att utveckla berörda aktörers gemensamma ansvar inom hela asyl- och introduktionsprocessen	Kartläggning genom patientintervjuer, fokusgrupper med kommunmottagna, enkäter med personal, statistikinventering och journalstudier för att fastställa vårdbehov samt behov av arbetsmetoder och kompetensutveckling.	ERF 51-002-01 Institutet för psykosocial medicin
Samverkan mellan sakmyndigheter och organisationer för att utveckla metoder och modeller för att på ett tidigt stadium möta den enskilde personens behov	Utveckling av befintligt introduktions- och rehabiliteringsprogram för kommunmottagna till att även omfatta asylsökande med PTSD.	ERF 51-024-01 Svenska Röda Korset
Att identifiera brister och behov inom sakområdena---	Kartläggning av flyktingars vårdbehov och samtliga aktörers resurser med avsikt att ta fram riktlinjer/vårdprogram samt skapa behovs-anpassad personalutbildning.	ERF 51-030-01 Akademiska sjukhuset, Uppsala
Utreda hälsans och ohälsans konsekvenser för den enskilde i asyl- och introduktionsprocess	Kartläggning av hälsosituationen för asylsökande och kommunmottagna runt om i landet för att fastställa hur behoven ser ut och vad som redan görs inkl. goda exempel. Därefter dialog med berörda aktörer och sammanställning av handbok.	ERF 51-031-01 Svenska Röda Korset
Fortsatt utveckling av metoder/modeller som effektiviserar verksamheten inom sakområdena	Utarbeta en metod för att arbeta med värderingsfrågor genom att kartlägga värderingar och pröva frågeställningar med hjälp av fokusgrupper och enkäter, utveckla terminologi för värdemigrationsprocessen och värdegrundskarta samt utbilda personal för att arbeta med metoden i introduktionen.	ERF 51-009-01 Uppsala kommun

	Utveckla en handlingsplan för berörda myndigheters insatser med anknytning till hedersrelaterat våld och kompetensutveckla personal inom myndigheterna så att handlingsplanen följs.	ERF 51-010-01 Kvinnoforum
	Sprida kunskap om och vidareutveckla modeller för uttalsträning bl.a. med hjälp av delvis webbaserat kompetenshöjningsprogram och distansutbildning för sfi-elever.	ERF 51-018-01 Prosodia AB
	Samla och sprida samhällsinformation till kommunmottagna genom en tidning på flera språk.	ERF 51-021-01 DeWit Design AB
	Produktion och spridning av dokumentärfilmer om spelfilmen Hoppet, som kan tjäna som underlag för diskussion om flyktingfrågor bland ungdomar, medierna och allmänheten samt stärka invandrabarns självförtroende och självbild.	ERF 51-022-01 Happy Zingo AB
	Utbildning av hälsoinformatörer i ämnet neuropsykiatriska funktionshinder samt utveckling av diskussions- och utbildningsmaterial, föräldrasamtal mm.	ERF 51-023-01 Studieförbundet Bildå Mälardalen

Nationellt perspektiv i flera hälsoprojekt

Inte mindre än fyra av projekten är engagerade i hälso- och sjukvårdsfrågor som berör kommunmottagna och i viss utsträckning även asylsökande. Tre av sjukvårdsprojekten (ERF 51-002-01, ERF 51-030-01, ERF 51-031-01) sysselsätter sig dessutom med den angelägna uppgiften att få alla berörda myndigheter inom kommuner och landsting att samverka bättre så att exempelvis vård och rehabilitering kan fortgå parallellt med introduktionen. Projekten är utpräglat kunskapssökande och strävar efter att identifiera brister och behov bl.a. genom intervjuer, fokusgrupper och enkäter. Alla tre projekten har även ett nationellt perspektiv, dvs. de ser nationella tillämpningsmöjligheter för de arbetsmetoder och vårdprogram – och i ett fall den handbok – de utvecklar liksom de kompetensutvecklande utbildningsinsatserna för berörd personal.

Det fjärde hälsoprojektet (ERF 51-024-01), som drivs av Svenska Röda Korset, bygger vidare på ett befintligt introduktions- och rehabiliteringscenter för kommunmottagna med posttraumatiskt stressyndrom. I rehabiliteringsarbetet spelar bl.a. hälsokommunikatörer – en ny yrkesgrupp som är dubbelt språk- och kulturkompetent – en viktig roll. Asylsökande med PTSD som får kontakt med centret kan få behandling på ett tidigt stadium och, om de beviljas uppehållstillstånd, kan de fortsätta sin rehabilitering och introduktion utan avbrott.

Ett hälsoperspektiv, men med mera avgränsat mål, har Studieförbundet Bilda Mälardalen (ERF 51-023-01) som också utbildar hälsoinformatörer men enbart om neuropsykiatriska funktionshinder. Många av de neuropsykiatriska diagnoserna är nya för invandrade föräldrar och de känner ofta inte heller till vilken hjälp de kan få och hur eller var de kan söka den. Risken är därför stor att barn med sådana funktionshinder bara uppfattas som uppfostrade och bråkiga och att de aldrig får något stöd för att kunna hantera sin funktionsstörning.

Information och kunskapsspridning bland kommunmottagna föräldrar med sikte på dem som har barn med neuropsykiatriska problem ingår i projektet NEP. Målet är att de barn som behöver hjälp ska få kontakt med instanser som kan ge hjälp och stöd. Projektet utarbetar också diskussions- och utbildningsmaterial.

Metoder och modeller utvecklas för effektivare integration

Flera av projekten koncentrerar sig på att förbättra och förfina avgränsade delar som ingår i introduktionen. Det handlar exempelvis om metoder för att arbeta med värderingsfrågor bland de flyktingar m.fl. som kommunen tagit emot (ERF 51-009-01), förbättra uttalsträningen inom svenska för invandrare (ERF 51-018-01), förmedla samhällsinformation till kommunmottagna (ERF 51-021-01) eller att sprida kunskap, hopp och självförtroende till medier, allmänhet och invandrarungdomar (ERF 51-022-01).

Ett av projekten som vill bidra till att effektivisera integrationen bedrivs av Kvinnoforum. I samverkan med alla myndigheter som kan bli berörda av hedersrelaterat våld försöker de skapa en gemensam handlingsplan. För att handlingsplanen ska fungera och också komma till användning vid de tillfällen då den behövs ingår även kompetensutveckling för berörd personal i projektarbetet.

FRIVILLIG ÅTERVANDRING

Inom sakområdet frivillig återvandring har två projekt startat med medfinansiering från 2005 års fondmedel. Det är i båda fallen projekt som fortsätter att utveckla ett arbete, som inletts under tidigare år med bistånd från den första Europeiska flyktingfonden.

Arbetsområden, aktiviteter och projekt inom sakområdet återvandring

Prioriterade arbetsområden	Aktiviteter	Projektnummer
Analysera återvandringsområdet i syfte att utveckla en ändamålsenlig organisation och helhetssyn i arbetet		
Fortsatt utveckling av samverkan mellan myndigheter, kommuner och frivilligorganisationer	Utvecklar fyra nya center för lokal utveckling i Bosnien Hercegovina samt vidareutvecklar de fyra som etablerats tidigare. Både utveckling och drift av centren innebär samverkan mellan myndigheter och organisationer i första hand i BiH men även med Återvandringskontoret i Stockholm.	ERF 51-001-01
Fortsatt utveckling av metoder/modeller så att målgruppen fattar välgrundade beslut	Utbildning av 20 personer/återvandrare som vill starta företag i BiH eller skapa affärsförbindelser mellan BiH och Sverige.	

Tre prioriterade arbetsområden inom sakområdet återvandring angavs i 2005 års programansökan. Inget projekt har velat ge sig i kast med uppgiften att analysera återvandringsområdet i syfte att utveckla ändamålsenlig organisation och helhetssyn i arbetet. Däremot har två projektägare, som medfinansierades redan av ERF I, kommit tillbaka med nya projekt. I båda fallen är projekten inriktade på Bosnien Hercegovina och i båda projekten finns tanken att återvandring kan underlättas genom att förhållandena i hemlandet utvecklas i positiv riktning. Den positiva förändringen sker genom lokalt samarbete mellan myndigheter, organisationer, företag m.fl. i Bosnien Hercegovina. Genom samverkan mellan de uppbyggda institutionerna i landet och svenska myndigheter och organisationer, kan sedan personer som funderar på att återvändra få tillgång till information och kontakter som gör att de kan fatta välgrundade beslut.

I Stockholms stads projekt "Program för human återvandring I" (ERF 51-001-01) sker aktiviteterna till största delen i Bosnien Hercegovina där projektet bygger upp fyra nya center för lokal utveckling (delvis med uppgifter som liknar de svenska medborgarkontorens). Därutöver fortbildas personalen vid de fyra center för lokal utveckling som startade sin verksamhet under föregående projektperiod. Centrens vidareutveckling anpassas till lokala behov och innebär bl.a. samverkan med det lokala förenings-, närings- och samhällslivet.

Projektet samverkar med ett av Migrationsverket medfinansierat parallellprojekt där Återvändningskontoret i Stockholms stad har fått personalförstärkning för att arbeta aktivt med 40 återvändningsärenden.

Studiefrämjandet S. Närke driver sitt projekt IBF Kumla (ERF 51-015-01) med målet att underlätta frivillig återvandring genom att erbjuda utbildning i företagande och ge stöd för etablering av företag i Bosnien Hercegovina. Att skapa affärsförbindelser mellan Bosnien Hercegovina och Sverige står också på programmet. Under det fleråriga projektet ska 20 återvandrare få utbildning inför etableringen i Bosnien Hercegovina.

Demokrati-, genus-, barn- och samverkansperspektiv ska beaktas

För alla flyktingfondens projekt gäller att de förutsätts

- se till att åtgärderna når hela målgruppen och visar hur projektets arbete gynnar jämställdhet mellan kvinnor och män (genusperspektivet)
- visa hur barn och ungdomar berörs av projektets arbete och hur de får komma till tals i projektet (barnperspektivet)
- klargöra hur parternas gemensamma arbetsprocess utvecklas (samverkansperspektivet)
- visa hur allas lika rättigheter och möjligheter (oavsett kön, ålder, etnisk bakgrund, sexuell läggning, kulturell eller religiös tillhörighet) beaktas i verksamheten (demokratiperspektivet).

Det har påpekats, bl.a. vid det senaste NGO-Forumet att dessa honnörsbegrepp måste fyllas med ett konkretare innehåll för att de ska få genomslag i projekten. Likartade krav – men enbart avseende genusperspektivet – lyfts också upp i en C-uppsats, som lagts fram vid Sociologiska institutionen, Göteborgs Universitet och som behandlar fondåret 2005 inom ERF II. ”Fondförvaltningen i Sverige bör tydliggöra - i ansökningshandlingar, faktablad, i kontakterna med projekten under beredningsperiod, --vad fonden avser med att genusperspektiv ska genomsyra projektet. Stödet från fonden i detta avseende bör utvecklas”, skriver uppsatsförfattaren Gunnel Hultin.

Bristen på konkretion gör det också svårt att redovisa i vilken utsträckning genus-, barn-, samverkans- och demokratiperspektiv har beaktats. Begreppen finns emellertid omnämnda i varierande grad i de pågående projekten. Samverkansperspektivet har redovisats tidigare och det är förhållandevis ofta beskrivet i projekten varför och med vilka projektet har för avsikt att samverka.

En handfull projekt hade genusperspektiv

När det gäller genusperspektivet gör Gunnel Hultin i sin uppsats en genomgång av samtliga projekt som ansökte om och beviljades medfinansiering under 2005. Det är något fler än som också arbetade med 2005 års pengar, 33 projekt i stället för de 26 projekt som redovisas i

föreliggande rapport. Av de 33 projekten konstaterar Gunnel Hultin att nästan hälften inte ens nämner genusperspektivet i sina projektbeskrivningar.

Av de 17 projekt, som i sina ansökningar säger sig beakta genusperspektivet, stannar elva vid att nämna begreppet men de beskriver inte alls eller mycket vagt vad det innebär för projektets innehåll eller arbete. Bara fyra projekt får ”godkänt” i Gunnel Hultins genomgång, dvs. de inkluderar genusperspektivet i målbeskrivning och strategier liksom i tänkta effekter. Ytterligare två har genusperspektivet med i projektupplägg och strategier.

Flera projekt nöjer sig med att konstatera att både kvinnor och män finns med i projektet eller redovisar könsuppdelad statistik medan andra lakoniskt konstaterar att genusperspektivet kommer att genomsyra kursen eller intervjuerna kommer att göras med ett genusperspektiv. Åter andra menar att kravet på genusperspektiv är uppfyllt om man vänder sig till hela familjen eller ”försöker nå kvinnor”. Genusperspektiv och jämställdhetsintegrering ingår inte på något självklart sätt i 2005 års projekt konstaterar Gunnel Hultin och fortsätter:

Det är inte tillräckligt att endast ha en skrivning i ansökan om att man ska beakta genusperspektivet, men ingen beskrivning om hur det kommer att integreras. Det är heller inte tillräckligt att ordna någon sidoaktivitet för kvinnor/flickor skild från den övriga verksamheten, för att ”bocka av” genusperspektivet. Det krävs en genomförd systematik i genomförandet som behöver utvecklas i ansökningarna och under projektfasen. Ansökarna kan behöva stöd av att frågor ställs i ansökningshandlingarna, för att lyfta genusperspektivet. Beredningsarbetet bör ha en systematik i att utveckla perspektivet och ta fram strategier.

Barn är huvudpersoner i en fjärdedel av projekten

Att barnen har huvudrollen i de 6-7 (beroende på hur man betraktar Happy Zingo AB:s filmprojekt) barn- eller ungdomsprojekten är knappast överraskande. I de övriga 14 projekt där barn nämns är de ofta bihang till familjen. Kravet på att anlägga ett barnperspektivet anses uppfyllt exempelvis genom att man undersöker moderns hälsa, att hela familjen är inblandad i planerna på att återvända eller genom att de vuxna deltar – då tillgodoses också barns och ungdomars behov och integration. Ytterligare ett par projekt pekar på någon enstaka särskild insats som görs för barn inom projektets ram medan fyra projekt bara i allmänna ordalag talar om att barnperspektiv kommer att anläggas eller betonas eller genomsyra hela projektet.

Demokratiperspektivet omnämns i hälften av de 26 projekten som arbetade med 2005 års fondmedel. Det tolkas lika ofta som uppfyllt om det i allmänna ordalag betonas, undersöks, iakttas eller förekommer i ”en öppen

dialog” som när det innebär att målgruppen direkt ingår i och själva påverkar projektet.

Det är tveksamt om projekten därmed lever upp till kravet att ”visa hur allas lika rättigheter och möjligheter (oavsett kön ålder, etnisk bakgrund, sexuell läggning, kulturell eller religiös tillhörighet) beaktas i verksamheten”. Bristen på klara definitioner av vad som egentligen ska göras i ett projekt för att demokratiperspektivet ska vara uppfyllt gör de emellertid omöjligt att fastställa i vilken utsträckning det fått genomslag i projekten så här långt. Modern datateknik kan emellertid slå fast att ordet ”demokrati” inte förekommer över huvud taget i hälften av projektbeskrivningarna.

TEKNISKT BISTÅND

När det gäller fondens tekniska bistånd, dvs. allt som görs av fondens sekretariat för att förvalta fonden, ge stöd till projekten, kontrollera och följa upp programmen, pekades två prioriterade arbetsområden ut i 2005 års program. De handlade dels om att beslut om projektstöd ska fattas snarast möjligt, dels om efterlevnaden av kommissionens föreskrifter och rapportering i rätt tid.

Under avsnittet C.(1) Tidsplan har redan en redogörelse för förloppet från utlysning av fondmedlen för 2005 till avrapporteringen 2007 givits. Fondsekretariatet kan i efterhand konstatera att det dröjde förhållandevis lång tid från sista ansökningsdag – 15 november 2005 – till första bindande beslut om medfinansiering fattades i maj 2006. En del projekt hade då redan startat på egen risk men den sista projektstarten var först i september 2006.

Moment 22 förlänger tiden från ansökan till beslut

Att processen mellan sista ansökningsdag och projektstart alltför ofta blir så lång har emellertid mindre med fondens förvaltning att göra än med projektägarnas ansökningar. När det gällde 2005 års medel var fonden fortfarande mycket förstående inför ofullständiga eller felaktigt ifyllda ansökningar. Istället för att avslå ansökan på formella grunder ombads de sökande att korrigera sina ansökningar eller komplettera med de medfinansieringsintyg, finansplaner eller andra dokument som saknades.

Att så många ansökningar är ofullständiga beror för det mesta inte på oförmåga eller nonchalans från projektens sida; det är helt enkelt olika system för finansiering som allt för ofta krockar med varandra. För att fonden ska bevilja pengar krävs att det finns ett medfinansieringsintyg för den nationella delen av finansieringen. I de fall medfinansieringen ska komma från kommuner, landsting eller statliga myndigheter kräver de ofta i sin tur ”bevis” för att finansieringen från ERF II är klar. Projektägarna hamnar i ett moment 22 som det tar tid att komma ur och därmed drar det ut på tiden innan ansökan är helt komplett så att kontraktsmöte kan bokas och genomföras och beslut fattas.

Rapportering med kvalitet kräver tid

Att följa EU-kommissionens föreskrifter tror sig fondsekretariatet ha lyckats med men däremot är det problem med att hinna få slutrapporten färdig i rätt tid. Redan inför arbetet med att utforma regelsystemet för ERF II anförde Sverige att det borde vara längre tid avsatt för slutrapporteringen bl.a. mot bakgrund av erfarenheterna från ERF I. Helst hade Sverige sett att årsskiftet 2007/2008 skulle ha utgjort inlämningsdatum för slutrapporten för 2005 års program. Projekten som arbetar med 2005 års medel kan fortsätta till 31 december 2006 och därefter har de tre månader på sig att inkomma med sina verksamhetsmässiga och finansiella rapporter.

Kommissionen gick delvis Sverige (och andra medlemsstater) till mötes och slutdatum för årsrapporten ändrades till 30 september istället för 30 juni, som tidigare år varit slutrapporteringsdatum. Trots den förlängda tiden har Sverige tvingats begära uppskov med en månad för slutrapporten. Även inför slutrapporteringen krävs ofta kompletteringar och förtydliganden i de rapporter som projekten lämnar in. Det material som kommit in vid rapporteringstidens slut är sällan så komplett och korrekt att det direkt kan användas som underlag för den sammanställda slutrapporten till kommissionen. Inte minst vid de finansiella kontrollerna krävs många förtydliganden och kompletteringar.

Även de verksamhetsmässiga redovisningarna från projekten kräver ofta ytterligare efterforskningar för att kunna sammanfattas kortfattat enligt kommissionens önskemål. Än mer möda, och därmed tid, går åt för att samlat ge de beskrivningar av praktiska och konkreta metoder som använts och försöka urskilja i vilken mån programmet har genomförts i enlighet med intentionerna. Det finns ett direkt samband mellan den tid som står till förfogande för arbetet med slutrapporten och kvaliteten i slutrapporteringen.

Ytterligare en faktor som påverkar tidsåtgången är den interna handläggningsordningen inom myndigheten, dvs. den tid som måste avsättas för att slussa slutrapporten genom de behöriga instanserna innan den kan skickas vidare till kommissionen.

b) Det uppnådda i form av resultat och genomslag

Ett ofta påtalat problem, under den tid som den första europeiska flyktingfonden – ERF I – verkade, var den korta projekttiden på ett år. Många var de projekt som i sina slutredovisningar tvingades konstatera att de på den korta tid som stått till deras förfogande inte kunde urskilja några märkbara resultat.

Det var därför med stor glädje som de vidare möjligheterna i den andra europeiska flyktingfonden – ERF II – togs emot både av fondens förvaltning och de många intressenterna. Möjligheten att bedriva längre projekt har utnyttjats av praktiskt taget samtliga projektägare som startade med medfinansiering ur 2005 års program. Merparten av de pågående projekten kommer att avslutas först under 2008 och har därför, i sin första årsrapportering, enbart gjort en beskrivning av hur projektet löper. Med

undantag av ett projekt, som avslutats programenligt, och ytterligare ett som avbrutits i förtid, har inget projekt följaktligen kunnat rapportera några slutresultat.

De 23 projekt som nu arbetar vidare, har i varierande omfattning redovisat smärre avvikelser från de ursprungliga projektplanerna. Det kan exempelvis röra sig om att vissa aktiviteter tvingats senareläggas eller ersättas av andra. I några fall har de erfarenheter som redan gjorts lett till smärre revideringar i projektplanerna men några avgörande avvikelser från projektplanerna har inte redovisats i rapporterna, som kom in under försommaren 2007.

Mot denna bakgrund är det inte möjligt att i dagens läge avge någon rapport om det uppnådda i form av resultat och genomslag, bedömning av verkan och kostnadseffektivitet.

Ett avslutat projekt gav arbetslivskontakt men inga jobb

Det enda ettåriga projektet i 2005 års program var Vantörs stadsdelsförvaltnings försök med yrkesguider för att erbjuda kommunmottagna ytterligare en väg ut på den svenska arbetsmarknaden. Projektet avslutade sitt arbete vid årsskiftet 2006/2007 och har slutrapporterats.

Då hade 25 personer aktivt medverkat i projektet, som rekryterat 20-talet frivilliga yrkesguider i kommunen. Tvåhundra personer, som ingick i introduktionsverksamheten, erbjöds en yrkesguide, dvs. en personlig kontakt med en kommunmedborgare med likartad yrkesbakgrund som den nyanlände. Fjorton kommunmottagna män och sex kvinnor accepterade erbjudandet och fick sin egen yrkesguide.

Bland de kommunmottagna var en del positiva till sina yrkesguider medan andra talade så lite svenska att de inte fick ut så mycket av kontakten. I första hand ledde projektet till att de tjugo personerna fick kontakt med det svenska arbetslivet och det svenska samhället men det påverkade däremot inte sysselsättningsgraden hos målgruppen.

Till de erfarenheter som projektet redovisar hör att all arbetsmarknadskontakt är positiv och att det var bra att den kunde kombineras med kontakt med svenskar. Det var inte lätt att hitta yrkesguider i vissa yrken och alla som anmälde sig var heller inte lämpliga som guider. Ytterligare en erfarenhet var att arrangemanget krävde förhållandevis goda kunskaper i svenska från båda parter för att bli meningsfullt.

Ett avbrutet projekt gav psykiatrisk vård till 18 personer

Center för traumatisk stress inom Värmlands läns landsting tvingades avbryta sitt projekt ”Kartläggning av den psykiska hälsan hos f.d. gömda asylsökande i Värmland”, efter första etappen. Projektledaren fick arbete utomlands och ansvaret för att slutföra den första kartläggande etappen övertogs av projektägaren. Någon andra analyserande etapp kom därför inte till stånd inom ramen för ERF:s medfinansiering. Dock publicerade Center

för traumatisk stress på eget initiativ och egen bekostnad senare en rapport som, trots det begränsade statistiska underlaget, innehåller en del förslag och slutsatser.

Slutrapporten för det projektarbete, som medfinansierades av fonden redogör för projektets ambitioner att fånga upp de 100 första avvisade i Värmland, som hade varit gömda och som åter anmälde sig till Migrationsverket för att få sitt ärende prövat enligt den tillfälliga lagen.

Avsikten var att

- deras psykiska hälsa skulle undersökas
- det skulle upprättas vård- och handlingsplaner
- de skulle även erbjudas adekvat vård.

Kartläggningen skulle även skapa underlag för berörda myndigheter när det gällde gruppens långsiktiga vårdbehov samt slutligen ge underlag för en humanare asylprocess.

Målgruppen blev inte så stor som projektet trott. 75 tidigare gömda personer i Värmland – barn och vuxna – registrerade sig för att få en ny prövning enligt den tillfälliga lagen. Av dessa ställde 61 personer upp på att ingå i projektet och låta sig intervjuas med hjälp av ett antal olika intervjuinstrument. Drygt två tredjedelar (27 män och 16 kvinnor) av de intervjuade var vuxna och 18 var barn (9 pojkar och 9 flickor). När intervjuerna genomfördes hade fjorton personer beviljats permanent uppehållstillstånd medan 47 fortfarande väntade på beslut från Migrationsverket.

Av de 61 deltagarna bedömdes sexton vara i behov av akut psykiatrisk eller barnpsykiatrisk vård, vilket de också erbjöds. Arton fick kvalificerad vård på Center för traumatisk stress. Projektet bedömer att de i allt väsentligt uppnådde sina mål.

4 Transnationella verksamheter

Det är bara ett fåtal av 2005 års projekt, som arbetar tillsammans med systerorganisationer eller –myndigheter i andra länder. Det var i första hand återvändningsprojekten som gjorde det i större omfattning. Ytterligare ett antal projekt har planer på att inleda internationella kontakter men de ligger senare i projektens arbete.

Verksamhet i andra länder än Sverige har främst förekommit inom de två återvändningsprojekten, som i båda fallen riktar sig med sina aktiviteter till vissa kommuner eller områden i Bosnien Hercegovina. I ett av återvändningsprojekten ingår även samverkan med organisationer i Österrike men de aktiviteter, som planerades under 2006 har fått skjutas framåt i tiden då den österrikiska organisationen behövde mera tid på sig för att komma in i samverkan.

I flera andra projekt ingår olika typer av internationella kontakter exempelvis i Kvinnoforums projekt mot hedersrelaterat våld (ERF 51-011-01) där man ämnar samarbeta med Metropolitan Police Service i Storbritannien. Denna del av projektets arbete är emellertid planerad för verksamhetsåret 2007.

Inte heller i projektet Asylsökande barns välfärd hälsa och välbefinnande (ERF 51-025-01) har man kommit så långt att man fått igång de internationella kontakter som man avser att etablera med nordiska kollegor liksom med forskare i Grekland, Frankrike, England och Nederländerna.

5. Ingående beskrivning av problem som uppstått vid genomförandet av det nationella årliga programmet

Det var problem av olika slag som mötte 2005 års program. En del var av samma slag som fanns redan i ERF I medan andra var nya. Flera problem samverkade till att 2005 års projekt startade mycket sent och det innebar att man helt enkelt inte hann dra nytta av alla de pengar som ställts till Sveriges förfogande.

De problem som uppstått vid genomförandet av det nationella årliga programmet för 2005 har redan tidigare beskrivits på annan plats i rapporten och i de sammanhang då de aktualiserats. Nedan följer därför bara en kort sammanfattning av problemen med hänvisning till de avsnitt där de redovisas utförligare.

- Sen start för 2005 års program gjorde det svårt att utnyttja de pengar som ställts till förfogande för 2005. Problemet har beskrivits under C 1. Tidsplan och det har även berörts under C 2. Ekonomiska aspekter och C 3. a) **TEKNISKT BISTÅND.**
- Till de faktorer som bidrog till den sena starten hörde ofullständiga projektansökningar. Bakom de ofullständiga ansökningarna ligger delvis systemkollisioner när det gäller finansieringen. Många tilltänkta medfinansierare vill ha intyg om att övriga medfinansierare beslutat gå in med pengar i projektet innan de fattar beslut. Projekten hamnar i ett moment 22 som de har svårt att komma ur. Problemet är beskrivet under C 3. a) **TEKNISKT BISTÅND.**
- Ny organisation för fondens förvaltning inom Migrationsverket gjorde att det inte längre bedömdes som möjligt för Migrationsverket att söka medfinansiering för utvecklingsprojekt ifrån ERF II. Därmed föll en viktig projektägare bort utan att ersättas av andra intressenter. Problematiken har beskrivits under C 1. Tidsplan, C 2. Ekonomiska aspekter, C 3: Få statliga projektägare när Migrationsverket uteblev och C 3. a) **MOTTAGNING.**

- Problemen med att få in forskningsprojekt på universitets- och högskolenivå påtalades redan under ERF I och problematiken kvarstår, dvs. de kolliderande principerna för beräkning av overheadkostnader ställer till bekymmer, som har beskrivits under C 3. a) Blygsam ökning av analyser och forskning.
- Kraven på att programmets prioriteringar ska vara uppdelade på sakområden och målgrupper ställer till bekymmer för det svenska genomförandet. I Sverige finns snarare en strävan att se till helheten och den sammanhängande processen från asylansökan till bosättning och introduktion eller återvändande. Problematiken beskrivs mera detaljerat under avsnitt B Bakläxa ledde till fragmentisering av programmet.
- Slutligen är det fortfarande svårt att, med god kvalitet, hinna med att sammanställa den årliga slutrapporten och processa den genom verkets olika instanser i den tid som kommissionen förutsatt. Svårigheterna har beskrivits under avsnittet C 3.a) TEKNISKT BISTÅND
- För 2005 års program tillkommer också komplikationen med att den tillåtna projekttiden för de projekt som medfinansieras förlängdes, jämfört med föregående fond, utan att utvärderingsreglerna förändrades. I ERF I var endast 1-åriga projekt möjliga att medfinansiera och då var det också logiskt att efter varje projektår låta en extern utvärderare utvärdera projekten. Vad som skulle ingå i en sådan extern utvärdering fanns noga angivet i regelsystemet för fonden.
- I och med att projekten blev fleråriga kan inte samma utvärderingar göras efter varje verksamhetsår. Det går exempelvis inte att redovisa några slutresultat eller effekter efter ett första verksamhetsår, som kanske bara har omfattat några få månader av ett i övrigt två- eller treårigt projekt. Problemet har aktualiserats bl.a. i den rådgivande kommittén för ERF II, men några nya regler för extern utvärdering har inte kommit.

Osäkerheten om hur de externa utvärderingarna bör göras, dels efter första verksamhetsåret, dels efter de följande åren, har lett till att det har varit svårt att gå ut och göra upphandling av extern utvärderare. Som ett provisorium har till sist en upphandling avseende enbart det första verksamhetsåret av ERF II gjorts. IM-Gruppen, Uppsala har fått utvärderingsuppdraget och kommer att redovisa sin rapport till årsskiftet 2007/2008.

D. EXTERN UTVÄRDERING

Eftersom det inte varit helt klart vilken typ av externa utvärderingar, som ska genomföras efter varje verksamhetsår, när merparten av projekten numera är fleråriga, har det varit svårt att upphandla tjänsten. En upphandling, som enbart omfattar det första verksamhetsåret har gjorts i avvaktan på tydligare underlag. IM-Gruppen, Uppsala har fått i uppdrag att presentera sin utvärdering före årsskiftet 2007. Då kommer den externa utvärderingen även att översändas till kommissionen för att komplettera Sveriges slutrapport för 2005.

E. KONTROLLVERKSAMHET

Det är en omfattande kontrollverksamhet knuten till flyktingfonden, allt från kontrollbesök av projektens kontaktpersoner till ingående finansiell kontroll av en utomstående kontrollmyndighet.

1. Ändringar i kontrollsystemet

De ändringar som gjorts sedan 2004 består främst av justeringar och förbättringar i informationsmaterial, blanketter och avtalsförbindelser. Se vidare avsnitt B. PROGRAMMETS FÖRVALTNING OCH HANDHAVANDE.

2. Företagna kontroller

Kontrollen blir tidsödande –både för projekten och fondens förvaltare – när den finansiella rapporteringen måste kompletteras, på grund av bristande kvalitet.

Kontaktpersonerna för de olika projekten har genomfört verksamhetsuppföljning vid besök medan den finansiella kontrollen, av resursskäl, företrädesvis skett via granskning av rapporter och korrespondens.

Projektens del- och slutrapporter har granskats före utbetalning. Den finansiella rapporten kontrolleras mot överenskommen budget och beslut och redovisat belopp stäms av mot uppgifter från projektägarens huvudbok. Vid brister i rapporteringen har stickprov på underlag begärts in liksom kompletteringar.

Kvaliteten på den inskickade finansiella rapporteringen har varierat mellan projekten. Kontrollen har varit mycket tidskrävande, både för projekten och förvaltningsorganisationen, eftersom många rapporter har fått kompletteras i efterhand.

Särskild finansiell granskning av ett urval projekt

I kommissionens beslut om genomförandebestämmelser¹⁴ (art 7) anges att medlemsstaterna ska genomföra kontroller avseende ett lämpligt urval av projekt för att kontrollera att förvaltnings- och kontrollsystemet fungerar väl samt kontrollera utgiftsdeklarationer som har upprättats på olika nivåer.

Kontrollerna som ska genomföras ska omfatta minst 10 % av de totala stödberättigade utgifterna inom varje nationellt genomförandeprogram och grundas på ett representativt urval av godkända projekt.

För att utföra dessa kontroller har en överenskommelse¹⁵ gjorts med Arbetsmarknadsstyrelsens Kontrollgrupp ESF (nedan kallad AMS). AMS

¹⁴ Kommissionens beslut 2006/401/EC

¹⁵ Diarienummer NRK-22-2006-26939

anlitades även förgående programperioder 2000-2001, 2002, 2003 och 2004. AMS har även erfarenhet av liknande kontroller för Socialfondens räkning.

Enligt överenskommelsen består AMS uppdrag av att kontrollera:

- a) att styrnings- och kontrollsystem fungerar effektivt samt möjliga brister i tillämpningen
- b) att det finns en tillfredsställande verifieringskedja.
- c) att det finns ett lämpligt antal relevanta redovisningshandlingar med tillhörande verifikationer hos de förmedlade organ som tilldelats vissa uppgifter av den ansvariga instansen, stödmottagarna och, i tillämpliga fall, de andra organ eller privata företag som givits genomförandebefogenheter.
- d) att typen av utgifter och de datum då de verkställdes för ett lämpligt antal poster uppfyller kraven i gemenskapens bestämmelser och i de nationella bestämmelser som fastställts i samband med urvalsförfarandet samt att de avser faktiskt utförda insatser.
- e) att projektets faktiska eller planerade syften överensstämmer med de målsättningar som anges i artiklarna 4-7 i beslut 2004/904/EG och gynnar målpopulationen enligt definition i artikel 3 i beslutet.
- f) att gemenskapens finansiella bidrag uppfyller de villkor som anges i artikel 20 i beslut 2004/904/EG eller i andra tillämpliga gemenskapsbestämmelser, samt att de betalats ut till stödmottagare utan avdrag eller dröjsmål.
- g) att den medfinansiering som krävs faktiskt har ställts till förfogande.

Den finansiella kontrollen av projekten har generellt omfattat:

- granskning av ansökan, projektblad och protokoll över beslut samt därtill hörande handlingar
- läsning av projektets rapporter
- intervju med projektägare/ekonomiansvarig
- granskning av verifikationer och underlag gällande utgifter (för personal, kontor, deltagare, utbildning, etc.)
- kontroll av att bidraget gottgjorts projektanordnaren

För genomförande av kontroll ska kontrollanten ha tagit del av följande material:

- rådets beslut (2004/904/EG) om inrättandet av Europeiska flyktingfonden för perioden 2005-2010
- förordning (2005:203) om den Europeiska flyktingfonden
- kommissionens beslut av den 20/I/2006 om genomförandebestämmelser till rådets beslut 2004/904/EG vad gäller utgifter som berättigar till stöd inom ramen för åtgärder som medfinansieras genom Europeiska flyktingfonden.
- kommissionens beslut av den 20/I/2006 om genomförandebestämmelser för rådets beslut 2004/904/EG i fråga om medlemsstaternas förvaltnings- och kontrollsystem samt regler för administrativ och

finansiell förvaltning av projekt som medfinansieras av Europeiska flyktingfonden

- kommissionens beslut av den 20/I/2006 om genomförandebestämmelser för rådets beslut 2004/904/EG i fråga om förfaranden för att genomföra finansiella korrigeringar beträffande åtgärder som medfinansieras av Europeiska flyktingfonden
- faktablad för projekten

För att göra riskanalys ska kontrollanten ha tagit del av följande material:

- samtliga beviljade projekts ansökningshandlingar samt eventuell inkommen revidering av budget eller verksamhetsplan
- överenskommelse/kontrakt och myndighetsbeslut
- mall för del- respektive slutrapport
- inkomna delrapporter
- ekonomihjälpredda framtagen av ERF-sekretariatet

Även icke avslutade projekt kan nu granskas

Vid urvalet av projekt för kontroller har följande principer beaktats:

1. De totala kostnaderna i projekten ska vara varierande, både små och stora projekt ska finnas med i urvalet.
2. Fördelningen ska vara så jämn som möjligt mellan sakområdena mottagande, integration och återvandring.
3. Hänsyn till eventuella riskfaktorer som har identifierats genom nationella kontroller.

Tidigare år har urvalet avsett projekt som varit avslutade och som kommit in med sin slutrapport (enligt rekommendationer i Riksrevisionsverkets revisionspromemoria dnr 30-2002.0495). Detta krav har emellertid inte beaktats vid urvalet av kontrollprojekt från programåret 2005. Efter en revision av flyktingfonden i Sverige, genomförd av Europeiska Revisionsrätten (ECA) 2005, framhöll ECA att kontrollerna kan göras även av projekt som inte avslutats; ofta kan kontroller i det skedet förhindra återkrav efter genomfört projekt. Med hänvisning till detta påpekande har kriteriet att projektet ska vara avslutat tagits bort.

Fördelning av projekt som kontrollerats av AMS

	Mottagning	Integration	Frivillig återvandring
Antal	3	2	1
Antal med budget <1 000 (t SEK)	–	2	1
Antal med budget > 1 000 (t SEK)	3	–	–
Budget summerad (SEK)	1 705 296	7 845 582	1 160 751

Tabellen ovan presenterar resultatet av urvalet och det framgår att den genomförda kontrollen omfattade sex projekt (av totalt tjugosex). Tre projekt (av totalt åtta) avsåg sakområdet mottagning, två projekt (av totalt sexton) gällde integration och ett projekt (av totalt två) avsåg frivillig återvandring.

Antalet projekt vars budget understiger respektive överstiger 1 000 000 kr framgår för varje sakområde och avspeglar fördelningen mellan stora och små projekt. Även den summerade budgeten för de kontrollerade projekten inom varje sakområde framgår. De kontrollerade projektens budgetar varierade mellan 36 000 kr och 5 744 517 kr.

De projekt som kontrollerades var ett partipolitiskt förbund, en kommun, en frivilligorganisation, ett regionförbund och två studieförbund.

Det totala kontrollerade beloppet var:	4 841 940 kr
Totala stödberättigade kostnader:	18 335 995 kr
10% stödberättigade kostnader:	1 833 600 kr

AMS´ kontrollrapporter med de åtgärder Migrationsverket vidtagit för de sex projekten finns i bilaga D.

3. Resultat av kontroller

Av de sex projekten från programåret 2005, som kontrollerades särskilt, var det två där den finansiella kontrollen ledde till omdömet ”i huvudsak tillfredställande”.

Resultat av kontrollerna och åtgärder gentemot projekten redovisas i nedanstående tabell. För fondens förvaltning har erfarenheterna från dessa och tidigare års kontroller resulterat i en rad förändringar i förvaltningsrutinerna, bl.a.att

- kontraktsskrivning sker i samband med beslut om medfinansiering
- rapporteringskraven har förtydligats i kontrakten liksom konsekvenserna av bristande rapportering
- kontraktsmöte hålls med varje projekt
- enhetlig budgetmall och finansiell rapportmall har utvecklats
- projektbesöken blir fler

Två av sex granskade projekt ”i huvudsak tillfredställande”

Ett urval av projekten har kontrollerats särskilt av AMS under perioden 2007-02-20 t.o.m. 2007-04-18. Resultaten har AMS dokumenterat i kontrollrapporter för vart och ett av projekten. Av varje kontrollrapport framgår också vilket underlag, som ligger till grund för granskningen och bedömningen.

Projekten har kontrollerats och bedömts främst med avseende på den interna ekonomiska redovisningen. Bedömningarna varierar från ”i huvudsak tillfredsställande” och ”mindre tillfredsställande” till ”otillfredsställande”.

Av de sex kontrollerade projekten bedömde AMS:

- två projekt vara ”i huvudsak tillfredsställande”
- tre projekt vara ”mindre tillfredsställande”
- ett projekt vara ”otillfredsställande”

För vissa projekt, med allvarliga brister i redovisningen, föreslår AMS att de åtgärdas genom att beslut fattas om att återkräva delar av medfinansieringen. Förvaltningsmyndigheten har till stor del följt rekommendationerna från AMS och återkrävt medel. Ärendena kan avslutas när återkraven betalats in till Migrationsverket.

Många rekommendationer efter AMS-granskning

AMS har också granskat hur fondens förvaltnings- och kontrollsystem fungerat i vart och ett av projekten. Resultatet av denna granskning har lett till vissa rekommendationer om förvaltningen i de enskilda ärendena.

Exempel på påpekanden och rekommendationer:

- Att påtala vikten av att de personer, som har kunskap om projektet närvarar vid kontrollbesöken och att kompletterande svar som begärs in i efterhand inkommer utan dröjsmål.
- Att kontrollera att relevant dokumentation inkommer som styrker de utgifter projektet haft för personal
- Att kontrollera att anställningsavtal och intyg för offentligt anställda blir dokumenterat
- Att tydligare förklara hur viktigt det är med skriftliga avtal mellan olika parter i ERF-projekt; detta för att tydliggöra kostnadseffektiviteten och minimera risken för att ord står mot ord i ett senare skede.
- Att informera projektanordnaren om kravet på korrekt redovisning av den externa medfinansieringen samt att medfinansierade utgifter ska vara verifierade i samma mån som ERF-stödda utgifter.
- Att ställa högre krav på verifiering av utgifter och utfärdande av beräkningsunderlag för lokalkostnader i större projekt där flera projekt pågår samtidigt.

Sex projekt fick återkrav

Av tjugosex genomförda projekt återkrävdes medel från sex stödmottagare och samtliga har också återbetalat det som krävts. Detta regleras i den slutliga utgiftsdeklarationen till kommissionen.

Resultat och åtgärder av/efter den finansiella kontrollen per projekt, inklusive beslut om återkrav för projekt tillhörande programår 2005.

Nr	Gäldenär	Belopp som ska återbetalas	Datum för krav	Dag för inbetalning	Belopp som inbetalats
003	Vantörs stadsdelsförvaltning	43 957 kr	2007-05-03	2007-05-21	43 957, kr
006	Sveriges Kristna Råd	60 925 kr	2007-05-10	2007-06-14	60 925, kr
011	Stiftelsen Kvinnoforum	166 291 kr	2007-07-23	2007-10-09	166 291 kr
012	BRIS Region Syd	50 061 kr	2007-07-23	2007-09-14	50 061 kr
013	Broderskapsrörelsen	56 030 kr	2007-07-23	2007-08-31	56 030 kr
024	Röda Korset Behandlingscenter i Malmö	45 752 kr	2007-04-18	2007-05-25	45 752 kr
SUMMA		423 016 kr			423 016 kr

4. Revisionsrätten berömde svenska förvaltningssystemet

I arbetet med att förbättra förvaltningsorganisationen är AMS´ rekommendationer och kontrollrapporter betydelsefulla inslag både som ”feedback” på systemets funktionsduglighet idag och som inspiration till ytterligare förbättringar.

I början av juni 2005 gjorde Europeiska revisionsrätten (ECA) ett besök på flyktingfonden i Sverige. Revisionsrättens besök ingick i en granskning av förvaltningen av den första europeiska flyktingfonden, ERF I. Målet med granskningen var att besvara följande frågor:

- Fördelades medlen till medlemsstaterna på ett riktigt sätt?
- Var kommissionens och medlemsstaternas förvaltning sund?
- Vilken effekt hade ERF på nationella insatser på asylområdet?

Förutom att Revisionsrätten granskade berörda avdelningar på kommissionen besöktes de myndigheter som ansvarar för de nationella ERF-medlen i Österrike, Frankrike, Tyskland, Grekland, Italien, Spanien, Sverige och Storbritannien. Även projektägare i de aktuella länderna fick ta emot besök från Europeiska Revisionsrätten.

Revisionsrätten konstaterar i sin särskilda rapport nr 3/2007 om förvaltningen av Europeiska flyktingfonden (2000-2004) att det funnits åtskilliga problem med att inrätta och förvalta fonden. Men trots problemen fanns det många exempel på bra förvaltningssystem, skriver Revisionsrätten och lyfter särskilt fram Tyskland och Sverige:

Tyskland och Sverige införde ett väl genomtänkt förvaltningssystem som innehöll förfaranden, blanketter och rapporter, vilket innebar att

den nationella myndigheten kunde hantera ett stort antal projekt. En noggrann övervakning av projekten var en garanti för att de slutliga stödmottagarna fick stöd i tid.

Bilaga A

Förteckning över projekt 2005

Projekt inom sakområdet mottagning

ERF-nr 51-	Projektägare	Projektname
004-01	Landstinget i Värmland/Center för traumatisk stress	Kartläggning av den psykiska hälsan hos f d gömda asylsökande
006-01	Sveriges Kristna Råd	Utbildningssatsning för kunskap och kompetens
012-01	BRIS Region Syd	Från ord till handling - Barnets bästa i asylprocessen
013-01	Broderskaprörelsen - Sveriges Kristna Socialdemokrater	Aktörer i ny asylprocess
014-01	Rädda Barnen	Barns egna asylskäl -uppföljande kartläggning 2007
019-01	Södertälje kommun	Mottagningen Solrosen
020-01	Svenska Röda Korset - Region Syd	Kvinnor och den svenska asylprocessen
025-01	Centrum för Europaforskning, Göteborgs Universitet	Asylsökande barns välfärd, hälsa och välbefinnande

Projekt inom sakområde integration

ERF-nr 51-	Projektägare	Projektname
002-01	Institutet för psykosocial medicin (IPM)	Psykiska funktionshinder i ett transkulturellt perspektiv
003-01	Vantörs stadsdelsförvaltning	Yrkesguider
005-01	Landstinget i Värmland, Center för traumatisk stress	Psykisk hälsa hos barn med PUT som led av uppgivenhetssyndrom
007-01	Stadsdelsförvaltningen Gunnared och Introduktions	Skolintroduktion på sent anlända elevers villkor
008-01	Regionförbundet Östsam	Introduktion för nyanlända i Östergötland
009-01	Uppsala kommun	Kollektivism möter individualism, Kom In
010-01	Sensus studieförbund	Integration och folkbildning
011-01	Stiftelsen Kvinnoforum	Samverkan och kompetensutveckling för myndigheter kring hedersrelaterat våld
017-01	Luleå vuxenutbildning för Fyrkanten vuxenutbildn.	Akademikerspåret
018-01	Prosodia AB	Uttalsprojektet 2
021-01	DeWit Design AB	Integrationsbladet.se

022-01	Föreningen Zingo	HOPPET
023-01	Studieförbundet Bilda Mälardalen	Projekt NEP
024-01	Röda Korset, Behandlingscenter i Malmö	IntroRehab för asylsökande
030-01	Uppsala läns landsting	Projekt Horizont
031-01	Svenska Röda Korset	Kartläggning och dialog för att främja hälsa hos asylsökande

Projekt inom sakområdet frivillig återvandring

ERF-nr	Projektägare	Projektnamn
001-01	Stockholms stad, Utbildningsförvaltningen	Program för human återvandring II
015-01	Studiefrämjandet i S.Närke K/D Kumla	IBF Kumla

Bilaga B

Sammanfattande beskrivning av 2005 års projekt

ERF -51-001-01 Program för human återvandring 1

Projektägare

Stockholms stad, Utbildningsförvaltningen

Sakområde

Återvandring (även återvändande kan dra nytta av projektet)

Projektid

2006-04-01 – 2008-03-31

Målgrupp

Återvandrare, asylsökande som fått avslag på asylansökan (återvändande), internflyktingar i Bosnien-Hercegovina och lokalbefolkningen i projektkommunerna.

Målsättning

Utveckla driften av fyra center för lokal utveckling (CLU) i Bosnien Hercegovina och etablera fyra nya center i Mostar, Teslic, Glamoc och Gorazde. Utbildning av samhällsväglare vid de fyra nya centren och vidareutbildning av dem, som arbetar på de redan etablerade fyra centren. Till huvudmålen hör även att utveckla verksamheter som efterfrågas på etableringsorterna och att göra en förstudie för att upprätta kontakt med föreningar i Österrike för flyktingar från Bosnien-Hercegovina.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Utveckla möjligheterna för flyktingar med permanent uppehållstillstånd att återvända och för asylsökande som fått avslag på sina asylansökningar att återvända genom att förbättra de sociala och ekonomiska förhållandena i hemkommunerna. Programmet kopplar ihop återvandring med utvecklingsbistånd och erbjuder även individuell rådgivning till presumtiva återvandrare och återvändare.

Projektet är ännu inte avslutat och projektets resultat kan därmed inte redovisas.

ERF-51-002-01 Psykiska funktionshinder i ett transkulturellt perspektiv

– samverkan mellan landsting och kommuner inom Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) kring vård- och stödprocesser för flyktingar med psykisk sårbarhet. Steg 1: Kartläggning av vård- och kompetensbehov.

Sakområde

Integration

Projektägare

Institutet för psykosocial medicin (IPM)

Projektid

2006-03-01–2008-12-31

Målgrupp

Lokala aktörer i Landstinget och kommuner inom Stockholms läns sjukvårdsområde, som i sin tur arbetar med asylsökande och kommunmottagna flyktingar m.fl. upp till fem år efter att de fått uppehållstillstånd.

Målsättning

Huvudmålet är att utveckla en modell för samverkan med transkulturellt perspektiv mellan de lokala aktörerna. Effektmålet är att denna modell – efter att ett andra utvecklingssteg också genomförts – sprids till andra kommuner och landsting. Projektet består av två steg. Syftet med det första steget är att förstärka samverkan mellan personal från kommun och landsting kring en kartläggning dels av psykiatriska vårdbehov hos patienter med utländsk bakgrund, dels av kompetensbehov hos personalen.

Med utgångspunkt från kunskaper och erfarenheter i steg 1 kommer sedan en ny ansökan, steg två, som handlar om att ge den kompetenshöjning som berörd personal behöver för att kunna arbeta effektivt med modellen och de verktyg som tagits fram inom projektet.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Intervjuer med patienter, fokusgrupper med nyanlända, intervjuer och enkäter med vårdpersonal, inventering av statistik över slutenvårdspatienter samt journalstudie.

Resultat och effekter

Projektets första steg har identifierat och aktiverat ett stort antal personer med direktkontakt med målgruppen. Konkreta behov av arbetsmetoder har tydliggjorts liksom behov av kompetensutveckling för olika personalkategorier samt samverkan mellan berörda inom landstinget och kommuner. Grunden för att gå vidare med ett andra steg – där skräddarsydda insatser genomförs och mynnar ut i en samverkansmodell med ett transkulturellt perspektiv – är därmed lagd.

Erfarenheter

Kartläggningen har mötts positivt från både patienter, personal och ansvariga chefer med undantag för ett par högre chefer, som avböjt intervju med motiveringen att de saknade intresse för målgruppen. Att överföra den muntliga informationen till skriftlig var tidskrävande och vissa frågor i intervjuformulären kräver ytterligare förenkling/anpassning till målgruppen.

ERF-51-003 Yrkesguider

Sakområde

Integration

Projektägare

Vantörs stadsdelsförvaltning

Projektid

2006-03-01 – 2006-12-31

Målgrupp

Nyanlända flyktingar m.fl. i stadsdelarnas introduktionsprogram rekryterade via flyktingmottagningen.

Målsättning

Att ge flyktingar som tagits emot inom Introduktion Nyanlända Syd-Ost ytterligare en möjlig väg för att hitta egen försörjning. Genom att skapa kontakt mellan frivilliga yrkesguider och nyanlända flyktingar ges en möjlighet att bygga nätverk och få information om och kontakt med det svenska samhället. I gynnsamma fall kan kontakten leda vidare till praktik och arbete.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Projektägaren rekryterar yrkesguider, dvs. yrkesverksamma personer som anmält intresse av att försöka underlätta för nyanlända att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Rekryteringen av yrkesguider sker genom tidningsannonsering och kontakter med frivilligorganisationer.

Yrkesguider och nyanlända matchas mot varandra så att de har likartad yrkesbakgrund. Kontaktskapande träffar, eventuellt med utbildningsinslag, med guider och nyanlända utvecklas

Den nyanlända arbetssökande ska erbjudas en introduktionsplan och ska matchas mot möjligheterna på arbetsmarknaden.

Projektet samlokaliseras med introduktionsverksamheten och samverkar med Länsstyrelsen, Stockholms rekryteringsprogram,

Utbildningsförvaltningen, Arbetsforum sydost, Arbetsförmedlingen och fackliga organisationer.

Resultat och effekter

Drygt 25 personer medverkade aktivt i projektet tillsammans med 20-talet frivilliga yrkesguider. Tvåhundra mottagna i introduktionsverksamheten fick erbjudande om att få en yrkesguide och tjugo vuxna (14 män och 6 kvinnor) försågs med lämplig guide. Några i målgruppen var positiva medan andra kunde så dålig svenska att de inte fick ut tillräckligt mycket av arrangemanget för att vara riktigt nöjda. Den personal som ingick i projektet såg det som en bra möjlighet för de nyanlända att få kontakt med arbetslivet och för de tjugo i målgruppen innebar det kontakt med arbetslivet och det svenska samhället på olika sätt och i varierande grad. Däremot ökade inte målgruppens sysselsättningsgrad.

Erfarenheter

All arbetsmarknadskontakt är positiv och det var bra att den kunde kombineras med kontakt med svenskar och det svenska samhället. En enda projektarbetare gör projektet för sårbart och alla som anmäler sig är inte lämpliga som guider. Det var svårt att hitta guider i vissa yrken. Flyktingarna behöver relativt goda kunskaper i svenska för att det ska kunna ge något.

ERF-51-004-01 Kartläggning av den psykiska hälsan hos f.d. gömda asylsökande i Värmland – en pilotstudie

Sakområde

Mottagning

Projektägare

Landstinget i Värmland/Center för traumatisk stress

Projektid

2006-01-01 – 2007-12-31

Målgrupp

Tidigare gömda med av- eller utvisningsbeslut som inkommit med en ansökan om prövning av verkställighetshinder i enlighet med den tillfälliga lagen och som blivit registrerade i Värmland.

Målsättning

Målsättningen var att kartlägga den enskildes psykiska hälsa, upprätta vård- och handlingsplaner och erbjuda adekvat vård. Målet var också att skapa ett underlag för berörda myndigheter som visade gruppens långsiktiga behov av vård och omsorg samt att ge underlag för en humanare asylprocess.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Projektets första fas under 2006 syftar till att göra en pilotstudie för att öka kunskapen i området. Metoden som används är screening av 100 asylsökande, vuxna och barn över tre år, avseende psykisk hälsa i samband med en hälsoundersökning, identifiera och förbereda kortsiktiga psykiatriska och barnpsykiatriska vårdbehov, erbjuda de psykiatriska och barnpsykiatriska sjukvårdskontakter som den enskilda har rätt till samt att identifiera och förbereda långsiktiga psykiatriska och barnpsykiatriska vårdbehov.

Resultat och effekter

Målgruppen krympte till 75 personer eftersom det inte fanns fler f.d. gömda som registrerade sig för ny prövning i Värmland. 61 av dessa accepterade att delta i projektet, varav 43 var vuxna (27 män och 16 kvinnor) och 18 barn. Några statistiska slutsatser kan inte dras då materialet är begränsat och bortfallet relativt stort. Däremot görs en beskrivande redovisning. Sexton vuxna bland de intervjuade bedömdes vara i behov av akuta psykiatriska eller barnpsykiatriska insatser och de också erbjöds behandling på lägsta möjliga omhändertagningsnivå. Arton personer fick kvalificerad vård vid Center för Traumatisk stress CTS. Någon fortsättning av projektet planeras inte då projektledaren fått andra uppdrag utomlands.

Erfarenheter

Det blev stora problem när projektledaren slutade. Trots detta bedömer projektet att de nådde sina mål och att projektet gav ökad kunskap inom de områden de önskat. De intervjuade var positiva och projektet menar att strukturerade hälsointervjuer borde genomföras som rutin vid alla hälsoundersökningar av asylsökande.

Utanför ERF-projektets ram gjordes senare en rapport: Kartläggning av den psykiska hälsan hos f.d. gömda asylsökande i Värmland – en pilotstudie av Bertil Larsson, LiV och Solveig Ekblad IPM, KI.

ERF-51-005 Psykisk hälsa hos barn med PUT som led av uppgivenhetssyndrom under tiden som asylsökande

Sakområde

Integration

Projektägare

Landstinget i Värmlands län, Centrum för traumatisk stress

Projektid

2006-01-01 – 2007-05-31 var den ursprungligen planerade projektiden. Projektet avslutades emellertid under 2007 utan att ha fått någon del av den utlovade medfinansieringen och någon fortsättning planeras f.n. inte.

Målgrupp

Samtliga f.d. asylsökande barn som uppvisat uppgivenhetssyndrom under tiden som asylsökande och som därför haft kontakt med FlyktingCenter inom Värmlands läns landsting.

Målsättning

Att undersöka psykisk hälsa och funktionsnivå hos barn som uppvisat uppgivenhetssyndrom under asylprocessen, sedan de beviljats uppehållstillstånd och etablerat nytt boende i Sverige (minst 6 månader efter familjen beviljats PUT).

Att utforska föräldrarnas syn på det som hände dem under asylprocessen och hur det har påverkat dem.

Att utforska barnens egen syn på det som hände dem under asylprocessen och hur det har påverkat dem.

Att öka kunskapen om vad en lång episod av uppgivenhet, apati eller devitalisering innebär för ett asylsökande barn.

Huvudsakliga aktiviteter

Framtagande av projektplan och etikprövning av den. Underlag för de barnpsykologiska och –psykiatriska intervjuerna tas fram liksom informationsmaterial till både barn och föräldrar. Identifiering av målgruppen och därefter påbörja kontakterna med målgruppen för att förmå dem att delta i en intervjuundersökning.

Resultat

Tjugofem barn uppfyllde kriterierna men det visade sig emellertid att de kontaktade familjerna inte vara beredda att medverka i några intervjuer. Projektet avslutades därför utan att ha tagit emot någon del av den beslutade medfinansieringen.

Erfarenheter

Det var svårare än beräknat att hitta adresser till intervjupersonerna men till sist lyckades projektet i 23 av 25 identifierade fall. En intervjuperson kunde inte spåras och en var utvisad. Ingen intervjuperson hade vid utgången av 2006 accepterat att delta i projektet och projektet menar att det bl.a. beror på den massmediedebatt om apatiska barn som pågick samtidigt. Den utlöstes bl.a. av den kartläggning av apatiska barn som Marie Hässle, på regeringens uppdrag, arbetade med.

ERF-51-006-01 Utbildningsatsning för kunskap och kompetens

Sakområde

Mottagning

Projektägare

Sveriges Kristna Råd

Projektid

2006-02-01 – 2007-03-31 från början men förlängt till 2007-12-31

Målgrupp

Anställda och volontärer i kyrkor och närstående organisationer är målgrupp för en del av projektet medan målgruppen för den andra delen är representanter för trossamfund i Sverige, myndigheter och offentliga aktörer på integrationsområdet. I förlängningen av projektet är asylsökande målgruppen liksom de flyktingar m.fl. som tagits emot i någon kommun.

Målsättning

Huvudmålet för projektet är att genom kvalitativa utbildningar stärka kompetensen och kunskapen inom kyrkorna, i mötet med flyktingar och asylsökande. Det förväntade slutresultatet är ett mer kunskapsbaserat engagemang med mer solid bas och därigenom ett stärkt civilsamhälle. Ett tillkommande mål är att bilda en nationella temagrupp med företrädare för relevanta myndigheter och offentliga aktörer samt kyrkor och andra organisationer med tron som grund. Den nationella temagruppen träffas fem gånger under 2006 och kan bl.a. följa upp ERF-stödda projekt som drivs av kyrkor och andra organisationer med tron som grund. Ett delmål är att minst fem liknande temagrupper bildas på regional eller lokal nivå.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Utbildningsinsatser grundade på interaktivt upplevelsebaserat lärande vid tio utbildningstillfällen under 2006. Kontaktarbete för att bygga upp en nationell temagrupp och att samla den till möten.

Projektet är ännu inte avslutat och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF-51-007-01 Skolintroduktion på sent anlända elevers villkor

Sakområde

Introduktion

Projektägare

Stadsdelsförvaltningen Gunnared och Introduktionsenheten för flyktingar

Projektid

2006-01-01 – 2008-12-31

Målgrupp

Nyanlända elever i åldrarna 12-14 år, aktuella för skolintroduktionen i Gunnared vid projektets start (förhoppningsvis i början på vt 2006). Målgruppen skall begränsas till de elever vars modersmål är ett av de fyra mest förekommande i den aktuella gruppen. Till målgruppen hör även elevernas föräldrar eller vårdnadshavare, Gunnareds skolpersonal samt Göteborgs Stads skolpersonal.

Målsättning

Ta fram en modell för skolintroduktion med ett helhetsperspektiv för sent anlända elever och göra den modellen gällande i alla skolor i Göteborgs Stad.

Ge de sent anlända eleverna de bästa möjliga förutsättningarna för att vidareutvecklas i enlighet med skolans mål, samtidigt som kompetensen hos projektets medverkande höjs när det gäller att bemöta de sent anlända elevernas behov.

Målsättningen är också att skapa sammanhängande arbetsmetoder för att uppnå huvudmålet och att bekräfta att metoderna fungerar genom att knyta forskning till skolintroduktionen.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

En förberedelseklass skapas där modellen tillämpas. Processhandledning, pedagogisk handledning, handledning i arbete med flyktingbarn och deras familjer ges till berörd personal. De har även möjlighet till konsultationer. Arbetet i modellklassen följs upp kontinuerligt, dokumenteras detaljerat och sammanställs till en utförlig rapport.

Projektet är ännu inte avslutat och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-008 Introduktion för nyanlända i Östergötland

Sakområde

Integration

Projektägare

Regionförbundet Östsam

Projektid

2006-04-01 – 2007-09-30

Målgrupp

Hundra nyanlända (till någon av de åtta flyktingmottagande östgötakommunerna) flyktingar/invandrare med yrkeserfarenhet inom fem branschområden med framtida rekryteringsbehov.

Målsättning

Att utveckla och fördjupa samarbetet kring den regionala handlingsplanen för samverkan för en effektiv introduktion för flyktingar och andra invandrare i Östergötland. Att flyktingar och andra invandrare som kommer till regionen ses som en resurs och får bästa möjliga förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden, klara sin egenförsörjning och uppleva god livskvalitet. I en andra del av projektet är målsättningen att förbereda och pröva insatser för en hälsofrämjande introduktion.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Urval av deltagare i projektet, kartläggning av yrkesbakgrund genom en samtalsmetod benämnd ”det utforskande samtalet”, branschpresentationer av yrkeslärare, yrkesrelaterade kartläggningssamtal och yrkesbedömningar genomförda av branschkunniga yrkeslärare, upprättande av handlingsplan och överlämning till arbetsförmedlingen, kontaktskapande arbete mellan länets kommuner samt handledarutbildning och erfarenhetsöverföring. I den del av projektet som ägnas åt hälsofrämjande introduktion består aktiviteterna av rekrytering av hälsokommunikatörer som ger information om hälsa på modersmålet. Hälsoinformation ges och hälsofrämjande aktiviteter genomförs i anslutning till svenskundervisningen. Studiesatsningen ”Det goda livet” utvecklas med en modersmålsbaserad variant liksom studiematerialet ”Leva livet – livskunskap för barn och ungdom”. Kompetensutveckling för berörd personal och rekrytering av mentorer inom frivilligorganisationer.

Projektet är ännu inte avslutat och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-009 Kollektivism möter individualism, Kom In

Sakområde

Integration

Projektägare

Uppsala kommun

Projektid

2006-03-01 – 2008-03-31

Målgrupp

Målgrupp för utbildning är ca 200 kommunmottagna i Uppsala som läser svenska för invandrare och har försörjning genom försörjningsstöd eller introduktionsersättning samt ca 150 personer, som arbetar inom sfi-undervisningen, arbetsmarknads- och introduktionsenheterna eller tillhör andra berörda personalkategorier.

Målgrupp för kompetensutveckling är de cirka 60 personer som är knutna till kommunens heldagssatsning (som arbetar för att flyktingar/invandrare ska ha full sysselsättning för full ekonomisk ersättning).

Målsättning

På individnivå ska de kommunplacerade i Uppsala Kommun, som deltagit i projektet, ha utvecklat en medvetenhet om hur de ser på individens roll i förhållande till familj och samhälle. De ska även vara medvetna om det svenska samhällets värderingar när det gäller demokrati- och jämställdhetsfrågor och kunna förhålla sig till att eventuellt leva med flera olika värdegrunder. De ska vara socialt medvetna och engagerade i aktuella samhällsfrågor och känna mindre grad av osäkerhet och främlingskap än före projektdeltagandet och deras hälsa ska därigenom ha påverkats till det bättre.

På organisationsnivå ska den som arbetar inom Introduktionsenheten vara medveten om sina egna värderingar och förhållningssätt och kunna arbeta med nyanlända i enlighet med en värdegrundskarta.

Ytterligare ett mål är att konstruera terminologi för det som projektet benämner värdemigrationsprocessen och som definieras som förmågan att i en invandrarsituation förhålla sig till tidigare och ny värdegrund.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Arbete med fokusgrupper, intern och extern referensgrupp, liksom en referensgrupp för metodutveckling. Enkäter skickas till 350 företrädare för svenska institutioner och 300 enkäter till ungdomar som studerar tredje året på mediaprogrammet. Metodhandbok för användning av värdegrundskarta och den nya terminologin tas fram och trycks. Kompetensutveckling av personal via föreläsningar och träning.

Projektet är ännu inte avslutat och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-010 Integration och folkbildning

Sakområde

Integration

Projektägare

Sensus studieförbund och Ibn Rushd studieförbund

Projektid

2006-01-01 – 2008-12-31

Målgrupp

Svenska muslimer och särskilt flyktingar med muslimsk bakgrund men även flyktingar med annan bakgrund.

Målsättning

Att få till stånd långsiktig och kvalitativ folkbildningsverksamhet bland muslimer i hela landet i former där muslimer och ickemuslimer möts och att nå 20 000 personer i målgruppen under projektiden. Ytterst är målet att bidra till att minska avståndet mellan grupper och kulturer i landet och integrera landets muslimer i samhället.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Att sprida livsfrågecirklar byggda på cirkelmaterialet ”Att leva som muslim i Sverige” till 1 000 personer i målgruppen. Tillämpning av folkbildningskonceptet Vuxendialog i arbetet med flyktingmottagning och integration och att nå 500 personer i målgruppen med Vuxendialog. I ett tredje steg används konceptet MOD – Mångfald och dialog – i arbetet med flyktingmottagning och med siktet inställt på att nå 250 personer i målgruppen.

Projektmedarbetare från båda studieförbunden lär under projektiden av varandra; Sensus ökar sin kompetens om islam i Sverige och Ibn Rushd lär sig hur folkbildningsarbete bedrivs.

Projektet är ännu inte avslutat och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-011-01 Samverkan och kompetensutveckling för myndigheter kring hedersrelaterat våld

Sakområde

Integration

Projektägare

Stiftelsen Kvinnoforum

Projektid

2006-03-01 – 2008-12-31

Målgrupp

Den indirekta målgruppen är de personer, kvinnor och män, flickor och pojkar som är utsatta för hedersrelaterat våld i Sverige.

Den direkta målgruppen är de myndigheter och organisationer på lokal, regional och nationell nivå som kommer i kontakt med personer utsatta för hedersrelaterat våld och/eller som kan mobiliseras i arbetet med att ge stöd till dessa.

Målsättning

Det övergripande *syftet* med projektet är att förbättra möjligheterna att identifiera, utreda och handlägga frågor som rör hedersrelaterat våld samt att stödja de personer, dvs kvinnor, män, flickor och pojkar som utsätts för sådant våld.

Projektets *huvudmål* är att utveckla och implementera en handlingsplan för samordnad hantering samt att kompetensutveckla personal inom medverkande myndigheter.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Arbetsmöten och seminarier där man dels utvecklar samordnade rutiner för identifiering, utredning, stöd och handläggning av ärenden som rör personer som utsatts för hedersrelaterat våld, dels få till stånd interna utvecklingsprocesser på respektive myndighet. Samarbete mellan myndigheterna i de konkreta fall som aktualiseras under projektiden utnyttjas också för att utveckla de samordnade rutinerna.

Projektet är ännu inte avslutat och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-0012-01 Från ord till handling – Barnets bästa i den svenska asylprocessen

Sakområde

Mottagning

Projektägare

Barnens rätt i samhället (BRIS)

Projektid

2006-03-01 – 2008-12-31

Målgrupp

Personer som i sin yrkesverksamhet möter asylsökande barn, med fokus på Migrationsverkets anställda vid prövningsenheterna.

Målsättning

Skapa förutsättningar för att principen om barnets bästa ska genomsyra den svenska asylprocessen.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Kompetenshöjande insatser; breddad och fördjupad kunskap och samverkan genom anordnande av konferenser med work shops, diskussionsforum på Internet (så kallad BLOG), fallstudier i samband med att nya processordningen träder ikraft, riktade, behovsanpassade utbildningsinsatser i form av föreläsningar, studiecirkel, arbetsplatsdiskussioner osv. En publikation med ”goda exempel” – en form av verktygslåda för barnets bästa – sammanställs, publiceras och sprids till olika parter i asylprocessen.

Projektet är ännu inte avslutat och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-013-01 Aktörer i ny asylprocess

Sakområde

Mottagning

Projektägare

Broderskapsrörelsen – Sveriges kristna socialdemokrater

Projektid

2006-03-01 – 2007-12-31

Målgrupp

Asylsökande, projektorganisationernas medlemmar, intresserade personer inom samverkande organisationer och nätverk, ansvariga för flyktingmottagande i kommuner och myndigheter som är engagerade i asylprocessen, beslutsfattare/opinionsbildare, intresserad allmänhet och media.

Målsättning

Att främja dialogen mellan berörda organisationer, myndigheter, asylsökande och andra relevanta aktörer samt att skapa en kunskapsbank genom hemsida och rapporter riktade till asylsökande och andra. Målet är att 300 personer deltar i seminarier och att 10 000 ökar sina kunskaper genom att ta del av projektets material. Ett mål är att också asylsökande ska öka sina kunskaper om asylprocessen genom att ta del av projektets material.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Skapandet av lokala arbetsgrupper med representanter från Broderskaps och FARR:s lokala grupper, samt andra föreningar och om möjligt med asylsökande, anordnande av seminarier, produktion av rapporter, artiklar, hemsida (www.nyasylprocess.se), nyhetsbrev mm.

Projektet är ännu inte avslutat och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-014-01 Barns egna asylskäl – uppföljande kartläggning 2007

Sakområde

Mottagning

Projektägare

Rädda Barnen

Projektid

2006-09-01 – 2007-12-31

Målgrupp

Projektet syftar till att förbättra situationen för asylsökande barn, genom att påverka myndigheter, organisationer, ombud och forskare.

Målsättning

Huvudmålet är att genomföra en empirisk undersökning och analys av hur barns egna asylskäl bedöms i den nya instans- och processordningen i utlänningsärenden och sprida denna kunskap.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Att identifiera brister och, i den mån det är möjligt, påvisa tendenser i handläggningen av barns asylärenden genom en kartläggning av cirka 75-100 ärenden som berör barn, främst barn i familj, som handlagts av Migrationsverket och Migrationsdomstolarna, och göra jämförelser med resultat av och rekommendationer från kartläggningarna 2003 och 2005. Kartlägga utvecklingen av rättspraxis i den nya process- och instansordningen vad gäller barns egna asylskäl genom en redovisning och analys av relevanta rättsfall i Migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen.

Lägga fram praktiska rekommendationer till myndigheter, organisationer och ombud som arbetar med barn, grundade i svensk och internationell rätt och goda rutiner som utvecklats i Sverige och andra länder.

Projektet är inte slutfört och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-015-01 IBF Kumla

Sakområde

Återvandring

Projektägare

Studiefremjandet S. Närke K/D Kumla

Projektid

2006-05-01 – 2008-08-31

Målgrupp

Personer från Bosnien-Hercegovina med permanent uppehållstillstånd i Sverige och med planer på att återvändra .

Målsättning

Att underlätta frivillig återvandring genom att erbjuda utbildning i företagande och ge stöd för etablering av företag i Bosnien-Hercegovina liksom att skapa affärsförbindelser mellan Sverige och Bosnien-Hercegovina.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Utbildning av 20 personer/återvandrare, som antingen ska genomföra en konkret affärsidé med ett eget företag eller i samarbete med andra företag skapa affärsförbindelser mellan Sverige och BiH. Skapa ett företagsnätverk i Sverige där även de företagare deltar som ska agera mentorer åt de personer som utbildas.

Skapa en ledningsgrupp/styrelse för partnerskapföreningen Seido, bestående av minst fem representanter från företag och minst tre från myndigheter och banker. Flera företag och organisationer kan sedan ansluta sig som medlemmar i Seido. Partnerskapföreningen Seido ska tillsammans med Dobojs kommun medverka till att under 2007-2008 starta ett Nyföretagarcentrum för rådgivning.

Projektet är inte avslutat och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-017-01 Akademikerspåret

Sakområde

Integration

Projektägare

Luleå Vuxenutbildning för Fyrkanten vuxenutbildning

Projektid

2006-04-01 – 2007-03-31 Projektet är förlängt till 2007-12-31

Målgrupp

Invandrade akademiker i sfi-undervisningen inom upptagningsområdet för Fyrkantens vuxenutbildning (Luleå, Boden, Piteå och Älvsbyn), som har påbörjat eller avslutat akademisk utbildning.

Målsättning

En snabb etablering på arbetsmarknaden för målgruppen.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Integrering av sfi-undervisningen för målgruppen i en akademisk miljö och där höja kraven på studieprestationer. Detta medför att de snabbare kan klara språkmålen och de kommer samtidigt i kontakt med kursutbudet som erbjuds där.

De studerande ska också ut på praktikplatser, som är passande i förhållande till den utbildning de har från sitt hemland. Detta ska ses som en språngbräda ut på den svenska arbetsmarknaden.

Projektet ska ta fram en utbildning, som sträcker sig från nybörjarkurs i sfi till svenska som andraspråk B. Utbildningen ska också innehålla kurser med inriktning mot ett akademiskt arbete, praktik och yrkes- och studiehandledning. Detta arbete ska vara klart och redovisas 060630. Höstterminen 2006 startar utbildningen för invandrade akademiker i universitetsmiljö.

Projektet är inte avslutat och några slutresultat kan därför inte redovisas.

ERF 51-018-01 Uttalsprojektet 2

Sakområde

Integration

Projektägare

Prosodia AB

Projektid

2006-02-01 – 2008-12-31

Målgrupp

Flyktingar och invandrare i utbildning för asylsökande och sfi. Sfi-lärarna är den målgrupp som berörs direkt genom kompetenshøjningsinsatserna men även utbildningsansvariga för sfi och svenska för asylsökande ingår i målgruppen.

Målsättning

Syftet är att sprida kunskap om och vidareutveckla utprovade effektiva modeller för uttalsträning från Uttalsprojektet 2004-2005. Insikten om uttalets, särskilt prosodins, och den muntliga färdighetens betydelse måste spridas till fler utbildningsanordnare. En ökning av den muntliga språkträningen leder till att deltagare i utbildning för asylsökande och i sfi-undervisning får ett bättre uttal. Kompetenshøjning genomförs bland fler lärare och dokumentera metoder som använts i tidigare projekt prövas och utvecklas vidare.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Under projektets första år kommer ca 20-25 deltagare i sfi i Sigtuna kommun, att utgöra pilotgrupp för att pröva datorstödda uttalsövningar och undervisning på distans och därmed få ett förbättrat uttal. Indirekt kommer 300-400 deltagare att beröras av projektet och få bättre uttalsundervisning. Detta genom kompetenshøjning bland lärarna och införande av datorstödd uttalsträning.

Under 2006 kommer 20 lärare på sfi i Sigtuna kommun att delta i ett kompetenshøjningsprogram. 4-5 lärare kommer att genomgå mer intensiv kompetenshøjning genom att de utgör en referensgrupp för utprovning och utveckling av datorstödda uttalsövningar och undervisning på distans. Ett delvis webbaserat, nationellt kompetenshøjningsprogram för lärare i uttalsträning och muntlig träning inom sfi arbetas fram för att utbildningen också skall kunna ske på distans.

Tillskapandet av möjligheter för framtagning av ett komplett utbildningspaket för kompetenshøjning och datorstödd distansutbildning för asylsökande/kommunmottagna vad gäller uttal och muntlig träning inom sfi.

Projektet är inte avslutat och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-019-02 Solrosen

Sakområde

Mottagning

Projektägare

Södertälje kommun

Projektid

2006-08-01 – 2008-02-28

Målgrupp

Asylsökande familjer med barn som väntar på tillstånd och som bor i Södertälje kommun. "Gömda barn och deras familjer" i Södertälje, som genom tillfällig lag om ny prövning av utvisnings- och avvisningsbeslut på nytt har registrerat sig som asylsökande i Migrationsverkets mottagningssystem.

Målsättning

Asylsökande familjer ska ges möjlighet att använda asyltiden på ett för dem konstruktivt sätt. Föräldrar ska uppleva att de får stöd så att de orkar vara föräldrar åt sina barn. Oberoende av om de får uppehållstillstånd eller ej ska de uppleva att de har fått hjälp och möjlighet till antingen ett fortsatt liv i Sverige eller för ett återvändande till hemlandet.

Efter ett år ska Södertälje ha en fungerande mottagning som tar emot asylsökande familjer och ha fått igång samverkan med Svenska kyrkan, Rädda Barnen, Migrationsverket, landstinget och andra verksamheter, som är engagerade sig för asylsökande barn och deras familjer.

Efter två år ska projektet ha utvecklat metoder för verksamheten tillsammans med de samverkande parterna.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Erbjuda en stödinsats i en öppen verksamhet i de asylsökandes närhet, Mottagningen Solrosen. Avsikten är att utveckla en "kommunal" del av ansvaret för asylsökande familjer som innefattar stöd, vägledning och rådgivning samt förberedelser för återvändande.

I samverkan med Rädda Barnen, Lina Kyrka och andra samverkansparter utveckla metoder för att ge asylsökande barn och familjer stöd i asylprocessen. Utveckla samordningen av myndigheternas ansvar för den asylsökande. Mottagningen ska också ha verksamhet riktad till mindre grupper med inbjudna familjer/föräldrar/mammor/pappor/barn.

I samverkan med Migrationsverket och/eller arbetsförmedling och arbetsmarknadscentrum bidra till att den vuxne får någon form av meningsfull sysselsättning/arbete/praktik under asyltiden.

Projektet är inte avslutat och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-020-01 Kvinnor och den svenska asylprocessen

Sakområde

Mottagning

Projektägare

Svenska Röda Korset – Region Syd

Projektid

2006-06-01 – 2008-12-31

Målgrupp

Asylsökande kvinnor genom insatser riktade till prövningspersonal inom Migrationsverket, personal inom migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen och personal inom Röda Korset.

Målsättning

Det bakomliggande syftet med projektet är att öka kvinnors möjlighet att få sina asylskäl rättssäkert prövade utifrån de särskilda skydds- och humanitära skäl som kvinnor kan ha samt att asylsökande kvinnors integritet, värdighet och säkerhet upprätthålls under processens alla skeden.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Granskning av 80 ärenden med asylsökande kvinnor från vissa områden samt kartläggning av hur Migrationsverkets riktlinjer för utredning av kvinnors skyddsbehov tillämpas och efterföljs i Migrationsverkets asylutrednings- och mottagande verksamhet. Med riktlinjerna, lagtext, förarbeten och UNCHR:s riktlinjer som grund ska också kartläggas hur Migrationsverket, Migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen i dessa 80 ärenden gör bedömningar av kvinnors specifika asylskäl. Resultatet från kartläggningen sprids genom skriftlig rapport och vid seminarier, utbildningar och föreläsningar för personal från Migrationsverket, Migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen. Rekommendationer och strategier formuleras för implementering hos Migrationsverket, Migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen.

Projektet är inte avslutat och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-021-01 Integrationsbladet

Sakområde

Integration

Projektägare

DeWit Design AB

Projektid

2006-05-01 – 2008-12-31

Målgrupp

Asylsökande, flyktingar m.fl med behov av samhällsinformation

Målsättning

Bygga upp och driva en tidskrift, som med artiklar, information, annonser och kulturinslag erbjuder nyanlända flyktingar m.fl. samhällsnyttig och viktig information på det egna språket. Förutom att bidra till integrationsförloppet kan en samlad skrift utveckla ett bättre samspel mellan olika informationsspridare inom kommunerna.

Tidningens målsättning är att utkomma med 8 nummer per år med ett meningsfullt och viktigt innehåll som inspirerar till ett ökat intresset för det svenska samhället. Efter tre år ska tidningen stå på egna ben.

Målet är också att Integrationsbladet ska leva kvar som en egen tidning, att den ska utvecklas och erbjudas till andra kommuner landet samt att den ska kompletteras med en nätupplaga. (www.integrationsbladet.se).

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

I samarbete med tidningens arbetsgrupp ta fram relevant information för asylsökande och nya invandrare, erbjuda annonsplats för samhällsinformation till försäkringskassan, landstinget och andra myndigheter som har ett behov av informationsspridning.

Produktion av tidning handhas av ansvarig utgivare, som också ombesörjer tryck och distribution ut till länets kommuner. Tidningen ska distribueras till offentliga institutioner och framförallt till sådana där man når målgruppen exempelvis integrationsenheten, Migrationsverket, försäkringskassan, arbetsförmedlingen, landstinget, föreningslivet, bibliotek och skolor med flera.

På sikt ska konceptet även erbjudas andra län och kommuner och därför skapas rutiner för att framtida projekt ska vara lätta att starta när intresse finns.

Projektet är inte avslutat och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-022-01 Projektet Hoppet

Sakområde

Integration

Projektägare

Happy Zingo AB

Projektid

2006-03-01 – 2008-12-31

Målgrupp

Media och allmänheten (för att påverka den allmänna opinionen).

Ungdomar i allmänhet och unga i förorterna med egna flyktingerfarenheter i familjen i synnerhet. Förortsungdomars offentliga kontakter såsom lärare socialsekreterare m.fl.

Målsättning

Att försöka öka förståelsen för flyktingar hos den svenska majoriteten, försöka få journalister att skriva fler positiva artiklar om flyktingar, aktivera flyktingar och ge unga självförtroende att själva påverka sin situation och göra sin röst hörd.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

I anslutning till långfilmen, HOPPET, producerar Föreningen Zingo en s.k. ”bakomfilm” i fem delar som kommer att sändas i TV4. Bakomserien är en fördjupning om människorna bakom filmen och deras öden och den tar också upp frågor kring flyktingar, smugglare, hjälporganisationer som återförenar familjer, integration och rasism. ”Bakomfilmen” kommer att vara gratis att använda för alla som arbetar mot rasism och för integration och distribueras via humanitära organisationer och föreningar. Föreningen ska även försöka lansera filmen som en Skolbio-film.

I samarbete med Ica och TV4 pratar projektet om möjligheter att skapa insamlingar till förmån för flyktingbarn i Sverige eller för att hjälpa flyktingbarn att återförenas och återvända.

Skapa ett forum för frågor som rör flyktingfamiljer under ett gemensamt projekt med samma namn som långfilmen – HOPPET – för att ta vara på den uppmärksamhet som en storfilm kan ge. Projektet kan använda sig av filmen och ”bakomfilmen”, leva på webben, på de olika organisationernas hemsidor, i tryckt information och genom föredragsturnéer etc.

Projektet är inte slutfört och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-023-01 NEP (neuropsykiatrisk)

Sakområde

Integration

Projektägare

Studieförbundet Bilda Mälardalen

Projektid

2006-09-01 – 2008-12-31

Målgrupp

Nyanlända invandrare och deras barn, myndigheter och hälsoinformatörer.

Målsättning

Det övergripande målet med projektet är att finna en metod som ska underlätta för invandrarföräldrar, vars barn misstänks ha neuropsykiatriska funktionshinder, att komma i kontakt med de instanser som kan hjälpa barnen och föräldrarna.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Att utbilda ca 12 hälsoinformatörer/tolkare om neuropsykiatriska funktionshinder och att utveckla ett diskussions- och utbildningsmaterial. Föräldrar och barn erbjuds samtal och faktakunskaper på sitt modersmål, för att avdramatisera de neuropsykiatriska funktionshindren och göra det möjligt för familjer som har barn med dessa problem att få del av samhällets resurser. Samtal och faktakunskaper ges av informatörerna i skolan och innan besök hos psykolog, som ett första led i att förmå föräldrarna att ta steget till att söka hjälp.

Samarbeta med föräldraföreningar t.ex. Attention och Föreningen Autism i Västmanland, för att på sikt få invandrarföräldrar att bilda egna nätverk i dessa föreningar.

Att sprida kunskaper och erfarenheter om projektet genom seminarier, artiklar, besök och information i invandrarföreningar, moskéer och kyrkor.

Projektet är inte slutfört och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-024-01 IntroRehab för asylsökande

Sakområde

Integration

Projektägare

Svenska Röda Korset, Behandlingscenter för krigsskadade och torterade

Projektid

2006-01-01 – 2008-12-31

Målgrupp

Asylsökande och flyktingar som nyligen fått uppehållstillstånd, grundat på den tillfälliga lag som gällde 15 november 2005 – 30 mars 2006, och som lider av migrationsrelaterad stress inklusive posttraumatiskt stressyndrom (PTSD).

Målsättning

Utveckla IntroRehabkonceptet (dvs. den kombinerade rehabiliteringen och introduktionen) till att gälla även asylsökande individer och familjer med barn så att de, vid behov och om de beviljas uppehållstillstånd, kan fortsätta i IntroRehab introduktionsprogram utan avbrott. Därmed förväntas 20 asylsökande personer med PTSD efter 12 månaders deltagande få väsentligt ökade möjligheter att bli delaktiga i samhället och självförsörjande genom arbete.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Projektet bygger på samverkan mellan myndigheter och frivilliga organisationer, individualisering i både behandling och utbildning och ett helhetsperspektiv i planeringen och genomförandet. Gemensam kompetensutveckling för myndighets- och organisationernas personal ska genomföras och samverkan utvecklas mellan olika yrkeskategorier (psykologer, pedagoger, arbetsförmedlare, socionomer, sjukgymnaster och internationella hälsokommunikatörer). Identifiera hinder och möjligheter att hitta lösningar, t ex. när det föreligger sekretess vid överföring av information. Föräldrarna ska bl.a. erbjudas föräldrautbildning.

En IntroRehab styrgrupp för asylsökande och de som nyligen fått PUT bildas. Information ges till asylsökande om IntroRehab (via Migrationsverkets personal) och där rekryteras de asylsökande/de med nya PUT som ska ingå i projektet. Deras medgivande inhämtas, diagnos ställs och handlingsplaner som innehåller både rehabilitering och studieplaner görs upp. Till aktiviteterna hör även genomförandet av rehabilitering och introduktionsutbildning.

Projektet är inte avslutat och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-025-01 Asylsökande barns välfärd, hälsa och välbefinnande

Sakområde

Mottagning

Projektägare

Centrum för Europaforskning vid Göteborgs universitet (CERGU)

Projektid

2006-01-01 – 2008-12-31

Målgrupp

Asylsökande barn, personer som kommer i kontakt med dessa samt beslutsfattare.

Målsättning

Projektets övergripande målsättning är att genom systematiska och metodmedvetna undersökningar bidra med kunskaper om vad som påverkar asylsökande barns välfärd, hälsa och välbefinnande från det att de lämnat sitt land tills de antingen har lämnat Sverige eller har fått uppehållstillstånd. Resultaten utgör underlag för att utveckla så kallade goda rutiner (good practices).

Projektet skall uppnå en förståelse för hur samspelet ser ut (inom området asylsökande barns hälsa och välfärd) mellan internationella överenskommelser, nationella lagar och förordningar och lokala myndigheters tolkningar och tillämpningar.

Hur barns egna erfarenheter, av att lämna sitt land och få uppehållstillstånd i ett nytt eller återvända, påverkar deras välfärd, hälsa och välbefinnande ska också undersökas.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Ett stort antal forskningsprojekt utspridda över tre år och flera ämnen. Olika forskningsmetoder används som intervjuer, litteraturstudier, registerstudier, fallstudier, internationella jämförelser mm.

Projektet är inte avslutat och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-030-01 Projekt Horizont

Sakområde

Integration

Projektägare

Akademiska sjukhuset, Psykiatridivision/Allmänpsykiatri

Projektid

2006-09-01 – 2008-12-31

Målgrupp

Asylsökande och gömda flyktingar. Nyanlända flyktingar. Flyktingar inlagda inom sjukhusets somatiska avdelningar. Flyktingar som är storkonsumenter av sjukvård. Långtidsarbetslösa och bidragstagare med flera. Samtliga aktörer i Uppsala län som kommer i kontakt med ovannämnda målgrupper bl.a. inom Landstings- och kommunala verksamheter,

Målsättning

Framtagande av riktlinjer och vårdprogram som utgår från de asylsökande och flyktinggruppernas behov samt de lokala aktörernas förutsättningar. Syftet är att utveckla mer omfattande samverkan mellan samtliga aktörer i Uppsala län och uppnå ett mer rationellt och effektivt utnyttjande av befintliga resurser. Vidareutveckling av metoder för att identifiera och behandla vårdbehövande och samtidigt ta hänsyn till kommunernas introduktionsprogram och flyktingens behov av språkinläring och senare introduktion i samhället.

Implementera dessa riktlinjer och vårdprogram och erbjuda utbildning om arbetsmetoder genom seminarier, föreläsningar och studiebesök med mera.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Skapa ett evidensbaserat underlag till riktlinjerna och vårdprogrammen genom att utgå från kartläggningar av flyktingarnas vårdbehov och samtliga aktörers i länet resurser. Enkla instrument för att mäta ohälsa används tillsammans med berörd personal.

Kartläggning av personalens behov av utbildning. Genom intervjuer av nyckelpersoner (personal som kommer i kontakter med flyktingarna och deras arbetsledare). Syftet är att kunna planera för en utbildning som är väl anpassad till personalens upplevda behov och senare genomföra denna utbildning.

Projektet är inte slutfört och några slutresultat kan därmed inte redovisas.

ERF 51-031-01 Kartläggning och dialog för att främja hälsan hos asylsökande

Sakområde

Integration

Projektägare

Svenska Röda Korset

Projektid

2006-08-01 – 2008-09-30

Målgrupp

Konsulenter/behandlare vid Röda Korset, mottagningshandläggare på Migrationsverket, asylsökande som får vård eller vars ärende är under handläggning, tidigare asylsökande som fått permanent uppehållstillstånd under 2007 samt lokala och nationella representanter för aktörer som ingår i överenskommelsen ”Nationell samsyn kring hälsa och första tiden i Sverige”.

Målsättning

Det övergripande målet är att förbättra hälsosituationen för asylsökande och flyktingar i Sverige.

Huvudsakliga aktiviteter/metoder

Projektet gör en kartläggning av hur hälsosituationen för asylsökande ser ut runt om i landet med avseende på hur kommun, landsting, Migrationsverket, Integrationsverket, Röda Korset, frivilligorganisationer och andra aktörer med hälsoförebyggande insatser arbetar. Utifrån kartläggningen klargörs hur behoven ser ut, vilka påtagliga brister som finns och vilka insatser som redan görs och kan tjäna som goda exempel.

Därefter ska en dialog äga rum mellan berörda aktörer kring roller och samverkansmöjligheter när det gäller förebyggande av ohälsa bland flyktingar och asylsökande. Resultatet sammanställs i en handbok, som kommer att spridas till alla relevanta aktörer liksom inom Röda Korset. Slutligen genomförs utbildning och spridning av kunskaperna på lokal, regional och central nivå inom Svenska Röda Korset.

Projektet är inte avslutat och några slutresultat kan därmed inte presenteras.